Poštnina plačana v gotovini.

Štev. 4. V Ljubljani, dne 22. januarja 1931. Posamezna štev. Din 1·— Leto XIV.

Došlo 22. I. 1931

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za inozemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Prvo zasedanje banskega sveta Dravske banovine

Banovinski proračun znaša 120 milijonov dinarjev

V torek 20. t. m. dopoldne je ban g. dr. Drago Marušič otvoril v sejni dvorani Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani prvo zasedanje banskega sveta Dravske banovine. Navzoči so bili vsi člani banskega sveta razen poslanika g. dr. Kramerja, ki je odsoten iz Ljubljane in se je opravičil. Ob otvoritvi je banski svetnik g. Miroslav Senekovič prečital odlok, s katerim se sklicuje banski svet k svojemu prvemu zasedanju. Za delovodjo banskega sveta je bil določen g. Miroslav Senekovič, za njegovega pomočnika pa tajnik g. Jernej Božič.

Zatem je

POVZEL BESEDO BAN G. DR. MARUŠIČ,

ki je v daljšem govoru orisal položaj v Dravski banovini, program dela banske uprave in osnovna načela banovinskega proračuna, ki je tvoril glavni predmet razprave prvega zasedanja banskega sveta. V svojem govoru je gospod ban poudarjal potrebo složnega in požrtvovalnega dela za splošno povzdigo narodnega gospodarstva in narodne prosvete, s čimer se bomo najbolje zahvalili Nj. Vel. kralju za njegov modri in rodoljubni čin od 6. januarja 1929. Govoril je o smotrenem gospodarskem delu, češ, da se je treba boriti proti gospodarskim težavam s tem, da postavimo vse naše gospodarsko delovanje na tri važne temelje, ki so:

DELO, VARČNOST IN GOSPODARNOST.

Gledati moramo, da zaposlimo vse sile naroda, ker z delom se ustvarjajo nove dobrine, ki množijo narodno bogastvo in blagostanje. Nadalje je govoril gospod ban obširno o načelih pri sestavi banovinskega proračuna. Važnost se je polagala pri sestavi na vse panoge kmetijstva, dobre prometne zveze, tujski promet, narodno prosveto, trgovino, obrt in industrijo in na socialne in zdravstvene ustanove. Gledalo se je, da se je našla prava meja, koliko se lahko zahteva prispevkov od prebivalstva v obliki davščin za kritje potrebščin banovine, da se pri tem ne oškoduje narodno gospodarstvo in gospodarstvo posameznikov. Glede potrebščin je omenil, da jih ni mogoče kriti z enim proračunom ali v enem letu, temveč je treba razpoložljiva sredstva porazdeliti na posamezne panoge sorazmerno po nujnosti danih potreb. Kot najnujnejše potrebe je poudarjal gospod ban one, ki služijo omiljenju sedanje gospodarske krize, in one izdatke, ki so v stanu dvigniti gospodarsko moč najširših slojev prebivalstva, to je predvsem kmetskega ljudstva. Pri utemeljevanju posameznih postavk je na koncu omenil gospod ban, da je v proračunu poskrbel tudi za to, da se bo sokolska vzgoja podpirala čim izdatneje.

Za govorom gospoda bana, ki so ga sprejeli navzoči banski svetniki z dolgotrajnim ploskanjem, je najstarejši član banskega sveta župan in gostilničar v Lokah pri Žusmu gosp. Florijan Gajšek predlagal, da se pošlje

NJ. VEL. KRALJU ALEKSANDRU I. UDANOSTNA, VLADNEMU PREDSEDNIKU GENERALU G. PETRU ŽIVKOVIČU PA POZDRAVNA BRZOJAVKA.

Nato je prečital obe brzojavki, ki so ju poslušalci sprejeli z navdušenim odobravanjem.

Sledilo je poročilo o proračunu za l. 1931./32., ki ga je podal načelnik finančnega oddelka banske uprave g. dr. Orel.

BANOVINSKI PRORAČUN IZKAZUJE BLIZU 120 MILIJONOV DINARJEV IZDATKOV IN PRAV TOLIKO DOHODKOV

Napram proračunu za leto 1930./31. je novi proračun zmanjšan za nad 16 milijonov dinarjev, kar je posledica tehnične sestave novega proračuna. Izdatki za vzdrževanje banovinskih cest so namreč letos posebej določeni v proračunu cestnega sklada, ki tvori s proračuni banovinskih zavodov in ustanov priključek k splošnemu proračunu, dočim so bili ti izdatki v proračunu za leto 1930./1931. njegov sestavni del in so znašali blizu 20 milijonov dinarjev. **V novem proračunu pa so določeni na preko 27 milijonov dinarjev.**

Izdatki.

Od izdatkov občega proračuna pride na **osrednji urad banske uprave okroglo 13 milijonov dinarjev.** V to poglavje so postavljeni osebni prejemki vseh banovinskih uslužbencev pri banski upravi in pri sreskih načelstvih, dočim so prejemki osebja banovinskih ustanov in zavodov izkazani v posebnih proračunih. **Na osebne prejemke osrednjega urada pride čez 8 milijonov dinarjev,** torej niti 8 odstotkov celotnega proračuna, kar je gotovo zmerna postavka. Pričakovani izdatki za osebne prejemke so za blizu 700.000 dinarjev večji v primeri z dosedanjimi, ker bo treba v prihodnjem proračunskem letu pomnožiti predvsem tehnično osebje glede na obsežni gradbeni program, ki si ga je stavila banska uprava in pa glede na rastoči obseg poslov banske uprave, ki so potrebni zlasti zaradi pospeševanja kmetijstva. Celotni izdatki tega poglavja znašajo kakor rečeno blizu 13 milijonov dinarjev in so za preko 1 milijon dinarjev večji kakor v proračunu za leto 1930./31. Ta povišek je utemeljen v naravnem razvoju poslov banske uprave, posebno pa v nameravani povečani gradbeni delavnosti.

Izdatki za kmetijstvo znašajo blizu 20 milijonov dinarjev, to je 17 odstotkov celotnega proračuna in so za preko 5 milijonov dinarjev višji kakor v proračunu za leto 1930./31. Povišek izdatkov izvira iz želje banske uprave, pomagati s prispevki in podporami kmetskemu stanu k izboljšanju njegovega sedanjega kritičnega položaja. Od teh izdatkov pride na dotacijo banovinskim kmetijskim zavodom blizu 7 milijonov dinarjev, ostali znesek pa je namenjen za obče pospeševanje kmetijstva.

Izdatki za prosveto znašajo nad 13 milijonov dinarjev ali 11 odstotkov celotnega proračuna. Povišek znaša 4 in pol milijona dinarjev. Poleg obveznosti banovine za vzdrževanje zgradb srednjih šol in učiteljišč tvorijo največji del izdatkov prispevki banovinskemu šolskemu odboru v znesku 9 milijonov dinarjev; od tega je namenjenih 6 milijonov za podpore občinam pri zgradbah osnovnošolskih poslopij, ostanek pa za splošno povzdigo prosvete v banovini.

Na tehnični oddelek pride 21 in pol milijona dinarjev. Od tega zneska gre 8 milijonov za plače cestarjem in cestnim nadzornikom na banovinskih cestah v dolžini 3600 kilometrov. Za vodnotehnična dela gre 3 milijone, za podpore za gradnjo vodovodov pa 2 milijona dinarjev. Stroški za nameravane melioracije in regulacije se bodo krili z investicijskim posojilom. Materialni izdatki za vzdrževanje cest kakor tudi anuitete in obresti cestnih investicijskih posojil so izkazani **v proračunu cestnega sklada,** katerega ustanovitev je banska uprava predlagala na pristojnem mestu. Za enkrat je določena le podpora za cestni sklad v znesku 5 milijonov dinarjev.

Izdatki za socialno skrbstvo in narodno zdravje znašajo 29 in pol milijona dinarjev, kar predstavlja 25 odstotkov celotnega proračuna. V odseku za socialno skrbstvo je določeno za vzdrževanje dveh dečjih domov in vajenskega doma v Ljubljani 1·4 milijona, za splošno socialno skrbstvo pa nad 5 milijonov dinarjev. Od tega prideta 2 milijona za podpiranje gradbene akcije, 1 milijon pa za podpore za gradnjo ubožnic in hiralnic. Med izdatki za zdravstvo je namenjen znesek 14 in pol milijona dinarjev kot dotacija za kritje oskrbnih stroškov v zdravstvenih zavodih in za osebne prejemke osebja v teh zavodih. Ti izdatki so napram onim v sedanjem proračunu znižani, to pa s pogojem, da bo s 1. aprilom 1932. prevzela država splošno bolnico in bolnico za ženske bolezni v Ljubljani in bolnico za duševne bolezni v svojo upravo. S tem prevzemom, ki je utemeljen v zakonu o bolnicah, bi seveda izostala državna dotacija za te zavode, vzlic temu pa bi bil banovinski proračun razbremenjen za okroglo 5 milijonov dinarjev. Z zakonom o združenih zdravstvenih občinah se je banovinam naložila dolžnost, da morajo plačevati vsaki združeni zdravstveni občini po enega zdravnika in eno sestro pomočnico in stroške za zdravila in zdravljenje siromašnih oseb. Vsi ti stroški skupaj znašajo okroglo 6 milijonov dinarjev. Za pospeševanje in čuvanje narodnega zdravja je določen znesek 2·4 milijona dinarjev.

Za podpiranje obrti, trgovine in industrije je določen znesek 4·4 milijona dinarjev, kar pomenja povišek za skoro 900.000 dinarjev. Največji prirastek izkazujejo izdatki za tujski promet, ki mu banska uprava posveča posebno pažnjo. Izdatki za tujski promet bodo znašali letos blizu 2 milijona napram 850.000 dinarjev v tekočem proračunu.

Stroški za agrarne operacije bodo znašali nad 800.000 dinarjev napram izdatkom 772.000 dinarjev v letošnjem proračunu. Izdatki so v glavnem namenjeni za ureditev in melioracije pašnikov,

Za plačevanje anuitet in obresti je določen znesek 8 milijonov dinarjev. Od tega pride za odplačevanje dolgov bivših oblastnih samouprav 6,600.000 dinarjev, presežek pa je določen za obresti in anuitete investicijskih posojil, ki se bodo najela za regulacijo rek in hudournikov, za povečanje uradnega poslopja Kranjske hranilnice, za nadziranje narodnega muzeja in za popravila nekaterih drugih poslopij, ki so last banovine. Stroški za investicijska posojila ostalih panog (kmetijski zavodi, cestne zgradbe, bolniške zgradbe) so vstavljeni pri dotičnih poglavjih proračuna.

Za razne druge izdatke je pričakovan kredit 9·5 milijona dinarjev, za v proračunu nepričakovane izdatke pa **rezervni kredit blizu 4 milijonov dinarjev.**

Dohodki.

Pri iskanju kritja občih proračunskih izdatkov se je banska uprava držala načela, da ne gre obremenjati prebivalstva z novimi davščinami. Izjemo bi tvorila **trošarina na one vrste brezalkoholnih pijač, ki vsebujejo kemične sestavine.** Izdelki iz sadnih sokov in mineralnih vod ne bi bili prizadeti. Ta trošarina bi se uvedla na predlog ministrstva za kmetijstvo, uvedle pa jo bodo najbrž tudi druge banovine.

Uvidevajoča dejstvo, da so davkoplačevalci zlasti s samoupravnimi dokladami preobremenjeni, je v tem proračunu banska uprava **znižala doklado k neposrednim davkom od 40 na 35 odstotkov.** Zaradi tega bi se proračunjeni dohodki znižali na 27,824.160 dinarjev napram 30,800.000 dinarjev v tekočem proračunskem letu. V ostalem so določeni le oni viri dohodkov, ki so že v proračunu za leto 1930./31. Dohodki so se ugotovili v oni višini, ki jo bodo po dosedanjih izkustvih v prihodnjem proračunskem letu po vsej priliki res dosegli. Z ustvaritvijo cestnega sklada pa se bodo pobirale še nekatere davščine od onih zanimancev, ki jim bodo izdatki za obnovo in modernizacijo cest v prvi vrsti koristili.

O nadaljevanju zasedanja banskega sveta bomo poročali prihodnjič.

Nevarnost razširjenja hripe

Številni smrtni primeri za špansko boleznijo na Dunaju
Kako se varujemo te bolezni

Zadnje tedne je vedno pogosteje čitati o pogostih primerih hripe (španske bolezni) križem sveta. Doslej je bila v Angliji, na Španskem, v Nemčiji in v Avstriji le bolj pohlevna. Zadnja poročila pa pišejo, da je pol Dunaja obolelo za hripo. Vse bolnice so prenapolnjene, tako da ne morejo več sprejemati bolnikov. Vsi zdravniki so noč in dan na nogah. Po sklepu mestne občine so zaprli več šol in preuredili šole v zasilne bolnice. Večina primerov obolenj za hripo je bila v začetku zelo lahka, v zadnjih dneh pa se pojavlja neke vrste pljučna kuga, ki se konča v večini primerov s smrtjo. V času nekaj dni je umrlo na Dunaj nad 200 ljudi. Po vesteh dunajskih listov se pojavlja hripa tudi v Berlinu, Pragi in drugih večjih mestih.

Kaže, kakor da se bodo vrnili hudi časi leta 1918., ki so še marsikomu v spominu. Verjetno je, da tudi nam ne bo prizanesla.

Kako pa se varujemo te zavratne morilke? Glavno pravilo za obrambo je: Izogibaj se krajev, kjer se zbirajo ljudje v množicah, gostiln, vlakov, avtobusov itd., in živeti moraš redno in zmerno. Če te pa hripa vendarle zagrabi, nikar ne misli, da se je boš otepel z žganjem ali vinom ali jo celo premagal z delom. Kakor hitro te začne mraziti, lezi nemudoma v postelj in skrbi, da se spotiš. Le kdor se obilno poti, premaga hripo. Dober je čaj iz bezgovega cvetja, pri hujših primerih pa ne pojde brez aspirina (trikrat do štirikrat na dan po 1 g). Če pa ni mogoče spraviti vročičnega bolnika v potenje in se pojavi hudo zbadanje v prsih, se je bati pljučnice. Tedaj pa deni v naglavno ruto ali mehko brisačo zavit nastrgan hren in ga priveži na prsi, kjer te bode in pusti obkladek na telesu tako dolgo, da koža močno pordeči. Zraven pa dajaj bolniku mrzle ovitke in ga dobro zavij, da ne pride hladni zrak do mokrega prta ali celo do bolnika. Pri tem poslu je pač treba biti zelo previden in skrben. Zapomni si tudi, da je treba takoj poklicati tudi zdravnika in se držati natančno njegovih navodil.

Če se ti zboljša bolezen, nikar ne ustajaj prezgodaj, ker hripa se silno rada povrne. Za tako ponovitev pa velja v polni meri rek: Nevihta, ki se povrne, je hujša od prve. Pljučna hripa je zlasti opasna za močne in polnokrvne ljudi, ki jih prav rada pobere. To pa ne zato, ker so močni in polnokrvni, temveč zato, ker se predrzno zanašajo na svojo odpornost in omalovažujejo hripo.

Alkoholnih pijač ne pij za žejo, temveč le tenek ruski čaj, mleko in radensko kislo vodo, do polovice mešano z vrelim mlekom. Grenek čaj iz tavžentrožic najbolje uteši žejo. Ožemek iz sirove rdeče vrtne pese pa je znano blažilo proti bolečinam v prsih in nemara celo zdravilo za kašelj, saj ima pesa v sebi dokaj solitra, ki je glavna sestavina zdravila za odkašljanje, ki mu pravijo ljudje: janeževa voda.

Ko se počutiš že zdrav, ostani še vsaj tri dni v postelji in se skrbno varuj vsakega prehlada še nekaj tednov. Po hripi je namreč bolnikova kri nekaj časa popolnoma brez obrambnih snovi. Dokler pa se le-te ne zarede, je najmanjše prehlajenje lahko smrtnonevarno. Pri hripi običajno prinese trmoglava nevednost smrt.

Krivica.

Gašper: «To je krivica, da je za moške deset božjih zapovedi, za ženske pa samo devet.»

Urša: «Kako to?»

Gašper: «Saj pravi deveta božja zapoved: Ne poželi svojega bližnjega žene! Ta vendar za ženske ne velja!»

Gustav Strniša:

Klic zemlje

Vstala je in odšla iz urada.

Upravnik je bil razkačen:

«Čakaj me, ptičica! Ti bom že postrigel peroti! Ni vrag, da bi jih ne!» je zasikal skozi zobe.

Pričel je letati po pisarni. Škripal je z zobmi in premišljal, kako naj ujame Vando na limanice.

Spomnil se je njenih globokih žalostnih oči. Siloma je odganjal spomin nanje. Spominjale so ga namreč nekoga, ki ga je nekdaj ljubil, njegove pokojne žene, ki je prav tako gledala in molče prenašala njegove napake.

Zdaj mu je bil spomin nanjo zopern. Ali niso te oči prosile, naj bo blag in dober? Ali ga niso svarile pred strastjo in nebrzdanostjo?

Otresel se je te misli.

In ko je zvečer zapuščal urad, je igral na njegovem obrazu prezirljiv smeh. V glavi se mu je porodila nova misel, misel maščevanja.

Ozdravljen.

Andrej in oče sta sedela sama v sobi. Oba sta molčala.

Visoka stenska ura je z enakomernimi udarci motila napeto molčanje. Tiktakala je. S tem ju je opazarjala, naj tudi onadva prekineta tišino.

Andrej je bil še zelo slab. Bled in upadel je sedel za mizo. Vendar je bil že izven nevarnosti.

Ko je nekoliko okreval, je oče spoznal, da je prišel njegov čas, in poklical ga je k sebi. Sklenil je govoriti z njim odkrito in brez vsakih ovinkov. Nanj je mučno vplivalo sinovo trpljenje. Pobelilo je lase na njegovih sencih in shujšalo zarjaveli, vedno zadovoljni obraz, ki je postal mračen.

Skalar je premišljal, kako naj se izpove svojemu sinu. Sicer je vedel, da je Andrej pameten mladenič in dovolj izobražen, da ga bo razumel, vendar je bilo težko izpovedati se pred njim.

«Sin me pač ne bo obsojal!» si je takoj dejal, ko je sklenil, da mu vse pove. Žal mu je že bilo, da se mu ni prej razodel. Preteklo se pač ni dalo izpremeniti!

Ura je še vedno tiktakala in potrpežljivo čakala, da se eden oglasi.

Martin se je ozrl vanjo in se spomnil:

«Ta čas bo med nama že vse jasno! sem si dejal takrat, ko sem klical sina.» In premišljal je, kako naj se mu takoj razodene.

Pa je še vedno trepetala med njima sovražna senca! Še vedno sta si bila nasprotnika. Vsaj Andrej si je tako mislil.

Naposled je Skalar dvignil pest. Krepko jo je položil na mizo, kakor bi hotel s tem udarcem prekiniti molčanje. Že se je oglasilo njegovo kratko vprašanje:

«Andrej! Zakaj si nam to storil?»

«Zato, ker dekle ljubim! Še bolj kakor ljubezen me je mučila misel, da je moj nasprotnik moj oče, da gleda on za tem čistim, plemenitim bitjem, ki ga ljubim!»

«Kako si mogel misliti nekaj slabega o meni?»

«Z Vando ste bili vedno prijazni. Kakor strela je zablisnila misel v moji duši, da jo imate radi, da ste pozabili na nas vse in se zagledali vanjo.»

Skalarjeve oči so zasijale. Trdo in mirno je odvrnil:

«Da, rad jo imam.»

Sin je skočil kvišku:

«Kaj govorite? Torej je vendar le res?»

Oče je mirno ponovil:

«Res je!»

«Sramujte se pred našo materjo, pred seboj in pred svojimi otroci!»

Skalar je ostal miren:

«Vanda je moja hči!»

Sin je onemel.

Skalar je molčal.

Andrej je vzdihnil:

«Kako je to mogoče?»

Skalar je trudno pogledal sina v obraz. Potem mu je pričel govoriti o svoji mladosti in o ljubezni z jetično Franico.

Andrej se je razburil:

«In jaz bedak, ki si nekaj domišljam, nisem razumel klica svojega srca! To, kar sem čutil, je bila popolnoma druga ljubezen! Ona, moja sestra, jo je razumela, čeprav ni vedela, da se sorodna kri pretaka po najinih žilah!»

Skalar je nadaljeval:

«Koliko sem trpel, kadar sem se spomnil nanjo. Ljubil sem jo, saj je bila moja in njena hči! Vendar sem ostal navidezno zakrknjen! Nisem se brigal zanjo. In to je bilo zame breme, brez katerega si naposled niti življenja nisem mogel misliti. Sklenil sem pa to breme nositi do konca. Nisem se nameraval razodeti nikomur, samo zaradi tvoje matere. Ona je včasih čudna ženska, popolnoma svoj značaj ima. Vem, da bi Vando zasovražila, če bi vedela, da je moja hči. To bi mi ne bilo ljubo, kajti nikoli več bi se ne mogel sestati z njo. Tvoja mati bi se vznemirjala. Uničen bi bil naš družinski mir! Svojo mater pač poznaš. Dobra stvarica je, toda molči, saj veš, kako se taki reči streže! Njena mati je bila nekaj posebno dobrega, milega in blagega. Vendar je bila zelo vztrajna in odločna. Pa jo je vzela smrt. Človek pač samo enkrat ljubi resnično, globoko in silno! In tudi jaz sem samo enkrat ljubil, in sicer jetično Franico. Poročil sem tvojo mater.

Imenovanje dr. Alberta Kramerja za našega poslanika v Pragi

Te dni je bil imenovan z ukazom Nj. Vel. kralja za poslanika in opolnomočenega ministra kraljevskega poslaništva v Pragi g. dr. Albert Kramer, bivši minister in član vrhovnega zakonodajnega sveta. Novoimenovani poslanik dr. Kramer, po rodu Trboveljčan iz ugledne narodne obitelji, je znan naš javni delavec, ki se je v javnosti udejstvoval že izza mladih let.

Gimnazijo je dovršil dr. Kramer v Celju, potem je študiral na visokih šolah v Gradcu in v Pragi, kjer je bil promoviran za doktorja prava. Bil je eden onih redkih Slovencev, ki so se že za časa študij odločili za novinarski poklic in je po končanih študijah postal dunajski urednik «Slovenskega Naroda». Za časa vojne je sodeloval v tesni zvezi z odličnimi češkimi rodoljubi za osvobojenje Slovanov izpod avstrijskega jarma. Leta 1917. je prevzel glavno uredništvo «Slovenskega Naroda» in s spretnim peresom kljub nevarnostim od avstrijskih oblastev širil jugoslovensko gibanje. Po vojni je deloval v narodnem svetu v Ljubljani in pozneje v Zagrebu v narodnem veču ter je bil poleg dr. Korošca prvi slovenski minister nove jugoslovenske vlade.

Dr. Kramerjevo politično in javno delo v Jugoslaviji je bilo obilno. V tesnem sodelovanju s pokojnim nepozabnim dr. Žerjavom, s katerim ga je vezalo tudi osebno prijateljstvo, je mnogo storil za razmah jugoslovenstva in za napredno misel. Ob ustanovitvi dnevnika «Jutra» je prevzel kot direktor njegovo vodstvo. «Jutru» je posvetil vso ljubezen in vse svoje velike sposobnosti in je ogromen razmah «Jutra» v znatnem delu njegova zasluga.

Leta 1927. je bil dr. Kramer izvoljen za narodnoskupščinskega poslanca naše Ljubljane. Pri oblastnih volitvah je bil za kranjski okraj izvoljen tudi v ljubljansko oblastno skupščino. Pod sedanjo vlado je bil dr. Kramer pozvan v vrhovni zakonodajni svet in je bil imenovan v banski svet Dravske banovine. Sedaj pa mu je po zaupanju Nj. Vel. kralja poverjena velevažna in častna naloga jugoslovenskega poslanika, zastopnika naše kraljevine v bratski prijateljski nam državi Češkoslovaški.

Češkoslovaška javnost je pozdravila imenovanje drja. Kramerja z velikim navdušenjem, saj je dr. Kramer znan kot zvest prijatelj češkoslovaškega naroda in ga vežejo tudi prijateljski osebni stiki z najodličnejšimi češkoslovaškimi državniki in drugimi javnimi delavci

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

SADNO DREVJE NAMESTO VINSKE TRTE.

Položaj našega vinarstva je skrajno žalosten. Nič čudnega, če se je začel že eden in drugi pečati z mislijo, da bi trte izkopal in raje zasadil sadno drevje, ki mu prizadeva veliko manj dela in stroškov, pri tem pa daje lepe pridelke, četudi niso tako redni. V resnici se je tekom časa že marsikatera hvaležna parcela izpremenila v sadni vrt, ki daje poleg sadja tudi precej krme.

Vprašanje izpremembe trtnih nasadov v sadni vrt je postalo danes za marsikoga pereče in zato je prav, da povemo tudi o tem svoje mnenje.

Predvsem je poudariti, da je izprememba takih kultur (nasadov) kočljiva stvar, ki se ne dá povsod lahko in gladko izvesti. Glavna ovira tiči v tem, da so naši vinogradi v mnogih primerih preveč od rok in da ležijo v goricah in brdih. Tukaj so tako zasidrani, da jih je sploh težko obračati za druge namene, posebno ljudem, ki so «pod trto rojeni». Vse kaj drugega je, če imamo vinograde okrog doma ali blizu doma in v legah, ki se dajo porabiti tudi za kaj drugega. Po vinskih goricah in v rebrih ležeče vinograde smo pa prisiljeni še dalje obdržati, ker dajejo v takih legah še največ vredne in najbolj redne pridelke.

Kar spričo vladajoče krize, ki bo še delj časa trpela, lahko storimo, je edino to, da trtne nasade zmanjšamo ali skrčimo in da jih nadomestimo z nasadi pripravnega drevja in z drugimi sadeži. Če ne gre vino v denar, je škoda za trud in stroške. Za domačo pijačo je pa manj vina dosti.

Veliko ugodnejši je položaj za take izpremembe po krajih, kjer leže vinogradi okrog doma in kjer se dajo obdelovati s plugom, kakor vidimo na Vipavskem, po Furlaniji itd. Tam se dajo trtni nasadi najlaže združevati z nasadi sadnega drevja in z njivskimi sadeži, tako da se take parcele lahko vsestransko ukoriščajo. Vipavci so že veliko svojih vinogradniških parcel v zadnjih letih obrnili na njive in travniščno ter se poprijeli raje živinoreje v večjem obsegu.

Pri današnjih razmerah kaže na vsak način omejevati vinogradništvo, zlasti v slabih legah. Najtežje je, opuščati vinsko trto v goricah s sklenjenimi nasadi, kjer daje vino glavni in večkrat skoraj edini denarni dohodek, kjer je vsa lega edino le za vinograd sposobna.

TEČAJI ZA KRMLJENJE IN ZA MOLŽO.

Pri nas se rado in upravičeno poudarja, da je živinoreja glavna panoga našega gospodarstva, ker se po njej najbolj ravnajo dohodki kmetijstva. Pri tem pa radi pozabljamo, da je treba to panogo od temeljev naprej pospeševati in ne samo pri glavi ali strehi.

Živinoreja je pri nas še v marsičem pomanjkljiva, kar izdatno zavlačuje njen napredek. Danes skušamo po vzorcu najbolj naprednih dežel vpeljavati povsod živinorejske zadruge ne glede na to, ali so potrebni pogoji podani ali ne. Posledica tega je, da so te zadruge marsikje samo na papirju, brez vsakega pravega dela in seveda tudi brez uspeha. Tako snovanje jemlje zaupanje v dobro stvar, pa tudi ugled prizadetim funkcionarjem!

Do nje sem imel pač dolžnosti. Franica mi je prej umrla, a tebe je mati kupila mnogo pred poroko. Dete Franice je bilo preskrbljeno. Tvoji materi bi bil pač moral takoj vse povedati. Pa sem odlašal in vedno teže mi je bilo. Naposled sem sklenil molčati.»

«Oče, odpusti!»

«Nimam ti kaj odpuščati. Zdi se mi, da se nad menoj maščujejo grehi moje mladosti. Zatajevanje je najlepše! Težka mi je bila ta minuta, ko sem ti odkril svojo tajnost. Toda moralo je biti, kajti za tvoje življenje je šlo. Danes bi najrajši tudi svoji ženi povedal vse, vendar ne morem, za zdaj še ne!»

Vstopila je mati.

Oče in sin sta utihnila.

Strast in zloba.

Jože Vrana je še vedno dvoril lepi poštarici. Ni se brigal za njene očitke. Kar silil je vanjo.

Vanda ga je često vsa razjarjena oštela. On se ji je smejal. Če je razburjena odšla že med uradnimi urami, je sam delal namesto nje. Bil je prepričan, da naposled vendarle zmaga.

Strast poštnega upravnika se je tako razpasla, da si naposled ni vedel drugače pomagati in je ponudil svoji uradnici zakon. Čutil je, da se je tudi zaljubil vanjo. Bil je prepričan, da bo njegovo ponudbo sprejela. Pa je tudi s svojim ženitnim predlogom prepadel.

Enkrat jo je v mraku, ko sta zapirala pošto in je odslovil druge uslužbence, kar napadel. Divje jo je objel in jo hotel poljubiti.

Vanda se mu je spretno izmuznila in pobegnila. Zažugala mu je, da ga bo naznanila.

Tudi zdaj se je smejal. Sicer ga je nekoliko zaskrbelo. Pa se je kmalu potolažil. Predobro je poznal prave značaje, zato ni verjel, da bi ga Vanda res naznanila.

Ker ni Vrana dobil nikakega ukora, je bil prepričan, da mu je samo zapretila, a da se ni pritožila nikamor.

Še vedno je upal, da se bo Vanda omehčala in se vdala ter postala njegova žena. Spet jo je hotel dobiti nasilno. Tudi drugič mu je pobegnila.

Odslej je sklenila paziti, da ne bosta več sama skupaj. Obiskala je Koščkovo ženo. Pismonoševa boljša polovica je bila pravo nasprotje svojega malega debeluščka. Bila je velika, koščena in suhljata. Sicer je pa po dobrodušnosti in mirnosti sličila svojemu možu. Če je Košček krokal, ga ni zmerjala, le dolg čas ji je bilo, če ga ni bilo doma. Njegove šale so ji bile potrebne kot vsakdanji kruh. Bila sta si vedno dobra, prav kot na dan poroke.

Vanda se je zaupala Koščkovi ženi. Prosila jo je, naj pregovori svojega moža, da bo zvečer, ko bo odhajala, če mogoče, tudi on navzoč, ker je poštar prevsiljiv človek in zato ne mara biti z njim sama.

Koščkova je rada obljubila.

Upravnik je klel. Kadar je menil, da bo sam z Vando, se je prikazal veseli obraz dobrodušnega pismonoše. Ljubeznivo se je smehljal, ko je vstopil, preden so zaprli pisarne.

Vrana je bil kar divji. Pričel je pred koncem uradnega časa Koščka pošiljati okoli. Premetenec se je pa vedno takoj vrnil in dejal, da ni ničesar opravil.

Upravnik je šel sam in našel ljudi, h katerim ga je poslal, doma. S Koščkom se ni hotel spreti, kajti vedel je, da mu ta možek takoj naprti sovraštvo vsega mesta, saj so vsi ljubili prijaznega pismonošo, a upravnik ni bil priljubljen.

«Tudi ta vrag je na strani tega dekleta!» se je jezil in premišljal, kaj naj stori.

In tedaj je sklenil, da se maščuje. Nekaj dni je še odlašal, potem se je pa odločil.

Vanda je bila poštna blagajničarka.

V soboto pred veliko nočjo se je upravnik hipno spomnil in zahteval ponovno revizijo blagajne.

Ker je bila revizija že prejšnji večer kakor slednji dan, se je poštarica začudila. Ničesar ni rekla. Predložila je denar in knjige.

Upravnik je pričel brskati in iskati.

«Aha! Dober nos imam! Kaj pa to-le?» je kriknil. Pokazal je Vandi primanjkljaj 10.000 dinarjev.

Prebledela je.

«V teku dopoldneva mora biti ves denar v blagajni, sicer vas izročim orožnikom!» je rezko ukazal Vrana.

Ona je vstala. Kakor pijana se je zaletela proti vratom.

Oči njenega predstojnika so se zlobno smehljale in mežikale za njo.

«Gospodična!» jo je ustavil pri vratih. «Ponudil sem vam že svoje srce. Znova ponovim: Postanite moja žena! Vse poravnam! Dobro razumem vaše stališče. Plača je pač skromna. Mlado dekle pa mora biti prikupljivo oblečeno!»

«Odkar sem pri pošti, sem se preživljala s svojo plačo in nisem potrebovala druge podpore!» je odvrnila Vanda in ponosno zaprla za seboj vrata. (Dalje prihodnjič.)

Priporočajte in širite „Domovino“!

Živinoreja potrebuje še vse polno podrobnega dela, če jo hočemo dvigniti. Bolj kot vprašanje tujih pasem, bolj kot vprašanje odbiranja plemenskih krav pri teh par živalih, ki jih redi naš kmet v svojem hlevu itd., je važno vprašanje krmljenja, kateremu posvečamo vse premalo pozornosti. Pri nas je nujno potrebno, da začnemo na smotreno prehrano molzne in druge govedi, zlasti v zimskem času, polagati vse večjo važnost, da ne pojde vse po enem kopitu, kakor smo sedaj vajeni.

Pametno je bilo, da so začeli odločilni krogi že pred vojno prirejati kratkotrajne tečaje za krmljenje in za molžo, le žal, da se je po vojni vse to zopet opustilo, četudi imamo potrebne strokovnjake na razpolago. Ti tečaji so za napredek živinoreje največjega pomena in bi se morali zaradi tega zdržema prirejati zdaj v tem, zdaj v drugem kraju, tako da bi prišle sčasoma vse večje vasi na vrsto. Uredba teh tečajev bi morala biti povsem praktična. Ves pouk bi se moral vršiti v hlevih naprednih gospodarjev in le kolikor bi bilo potrebno tudi v hiši ali v šolskem prostoru.

S tečajem za krmljenje naj bi bil združen tudi tečaj za molžo. Tudi taki tečaji so se svojčas že vršili, pa so zopet prenehali, dasi je tudi ta pouk našim ljudem silno potreben. Naše mlekarice in molžači morajo dobiti potreben vpogled v delovanje vimena in v važnost pravilne molže, da bo več uspeha pri reji molznih krav. Zimski čas je kakor nalašč za take tečaje, zato je želeti, da se začnejo zopet uvajati in da se tudi za te tečaje zavzame banska uprava.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Razpoloženje čvrsto. Na ljubljanski blagovni borzi so ponujali (za 100 kg; postavljeno na slovensko postajo): pšenico, baško, po 205 do 212·50 Din, turščico, baško, umetno sušeno, po 142·50 do 145 Din, moko «0» po 340 do 345 Din.

VINO. Na jugoslovenskih vinskih tržiščih je trgovina popustila, kar je deloma pripisati znižanju izvozne premije od 100 na 80 Din za hektolifer izvoženega vina. Iz Vršca v Banatu poročajo, da je zanimanje inozemstva za tamošnja vina zadnje tedne slabo. Zato so cene nekoliko popustile. Pred Božičem se je gibala cena običajnemu belemu vinu med 1·35 in 1·40 Din za liter, sedaj pa se dobi tako vino po 1·25 do 1·35 Din. Tudi v Dalmaciji je zadnje tedne kupčija slaba, vendar se cene zaenkrat še držijo. Slabo je povpraševanje po vinu tudi v Sloveniji.

Sejmi

25. januarja: Radeče, Dolnja Lendava, Studenice pri Poljčanah, Koprivnica.
26. januarja: Blagovica, Litija (živina), Slovenjgradec.
29. januarja: Rajhenburg, Sv. Jurij ob Taboru.
30. januarja: Rakek.
31. januarja: Dobova.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi smo dobili v valutah:
1 dolar za okrog 56 Din;
v devizah:
100 avstrijskih šilingov za 794·39 do 797·39 Din;
100 nemških mark za 1344 do 1347 Din;
100 madžarskih pengov za 987·27 do 990·27 Din;
100 italijanskih lir za 295·30 do 297·30 Din;
1 dolar za 56·43 do 56·63 Din;
100 francoskih frankov za 220·95 do 222·95 Din;
100 češkoslovaških kron za 167·28 do 168·08 Din.

Vojna škoda se je trgovala po 418 do 422 Din, investicijsko posojilo pa po 86 Din.

DOPISI

VELIKE POLJANE. V nedeljo 18. t. m. se je vršila prva glavna skupščina pred kratkim ustanovljenega sokolskega odseka v prijazni gorski vasi v Velikih Poljanah. Sestanka, ki se je vršil v tukajšnji osnovni šoli, se je udeležilo skoro celokupno članstvo. Brat starosta Pirnat je z lepim nagovorom pozdravil navzočnega župnega delegata br. Staneta Flegarja in odposlance matičnega društva iz Sodražice, ki so nas prišli navduševat za sokolsko misel. Za zapisnikarico je imenoval sestro Jamnikovo, za overovatelja pa brata Gregoriča in Jamnika. Župni odposlanec brat Stane Flegar je v obširnem govoru obravnaval sokolsko idejo in prečital poslanico saveza SKJ, brat Jože Ivanc je pa izrekel bratske pozdrave matičnega sokolskega društva iz Sodražice. Sledila so nato poročila društvenih funkcijonarjev, med temi brata Franca Gregoriča, ki je bil pred vojno ob priliki ustanovitve Sokola v Sodražici, leta 1909. prvi načelnik, po daljšem bivanju v Ameriki pa se je tu stalno naselil. Brat blagajnik Jože Jamnik je poročal o vseh dohodkih in izdatkih in so mu računski pregledovalci predlagali absolutorij. Pohvalno moramo tudi omeniti, da nam je župa dala izdatno podporo 1000 Din, iz česar se vidi, da kaže župna uprava veliko razumevanje za širjenje sokolske misli na deželi. Odbor je izrekel župnemu odposlancu iskreno zahvalo s prepričanjem, da je ta velikodušni dar padel na rodovitna tla in da bo iz tega semena vzklilo res nekaj, kar nam bo v ponos, in da ne bodo Velike Poljane samo po imenu velike, temveč velike tudi po dejanju. Zaradi odsotnosti brata načelnika, ki poseča prednjaški tečaj Sokola v Ribnici, je poročal brat Gregorič, nakar je podala sestra prosvetarica in šolska upraviteljica Ljudmila Jamnikova poročilo o proslavi sokolskega praznika 1. decembra. Brat Flegar je govoril obširneje š[illegible] o Sokolstvu in obljubil vso pomoč župne up[illegible] Pri točki o slučajnostih se je sklepalo o dru[illegible]venem proračunu in drugem. Bratje iz Sodražice so pa obljubili pri bodočem delu vso pomoč. Na svečnico bo prva odsekova zabavna prireditev pri bratu Rajku Picku v Ortneku. Na svidenje!

ŠKOCIJAN PRI TURJAKU. Naši fantje in naša dekleta vprizore v nedeljo 25. t. m. popoldne ob 3. igro «Najboljši je gasilec» s srečolovom. Pridite od blizu in daleč pogledat našo lepo škocijansko dolinico in naše igralce!

DOLNJE KAMENCE PRI NOVEM MESTU. Naj tudi mi poročamo o delovanju našega gasilnega društva, da ne bo kdo mislil, da držimo

---

Soteščan:

Dedinja treh gradov

Povest iz starih časov.

«Kdo ve, ali je prepričan, ali se mu le dozdeva?» je vitez ugibal.

«Najbrž še dvomi, zato je poslal po vas, da izrečete odločilno besedo. Od vas pričakuje resnico, drugim ne verjame.»

«Pojdiva. Starček trpi, potreben je hitrega tolažila.»

«Recite, da je deklica njegova hči, pa bo popolnoma potolažen.»

«Laž mi je zoprna, a resnica je strašna ter bi mu škodovala.» Brž je dal osedlati konja ter je pojezdil z oskrbnikom na Močilje.

«Herman, moj dragi Herman!» se je graščak razveselil njegovega prihoda. «Sedi, da ti odkrijem svojo bolečino.»

Zunaj ob verandi je postajalo grajsko osebje, radovedno, kaj poreče vitez o tem dogodku. Motila jih je stara služkinja, ki je na drugi strani prepevala na vse grlo:

«Krancelj pa bo lep zelen,
men na glavco položen.»

Plemič je poslušal potrtega graščaka, obenem pa je občudoval deklico, ki je skakljala okrog njega ter ga nezaupno opazovala. Kamor je obrnil oči, povsod ga je spremljal njen pogled; pri vsem tem pa je molčala, kakor bi se bala govoriti. Bila je živa slika grajske izgubljenke.

«Kakšna podobnost!» si je mislil sam pri sebi. «Človek bi jo skoro zamenjal.»

«Grenko čašo trpljenja moram izpiti do dna», mu je Lenard bolestno potožil. «Marica je odšla po jagode, pa ne vem, ali se je vrnila...»

«Čigava pa je ta deklica?» ga je vitez zavrnil. «Ali jo res več ne poznate?»

«Marica menda ni», je podvomil. «Njena mehka dlan ima drugačne poteze...»

«Motite se zaradi prestanega strahu in razburjenja. Marica je tista, kakor je bila. Le hudo ji je, ker jo ne poznate.»

«Ali res? Ti me ne varaš!» Starček se je vzradostil in pomiril. Iztegnil je tresoče roke in pritegnil v naročje deklico, ki mu je prihitela nasproti.

Poljubil jo je na čelo in govoril: «Starega človeka vse zapušča — spomin in občutki. Verjamem: Marica si, moje zlato edino dete.»

«Usoda vam ni hotela ogreniti zadnjih dni življenja», mu je vitez utrjeval zadovoljstvo. «Silno sem se prestrašil, ko sem prejel vaše poročilo.»

«Bog ni dopustil tolike nesreče. Oh, kaj bi bil počel brez Marice, ki mu je najdražji zaklad na svetu!» Neprestano je božal in objemal deklico ter hvalil Boga za največjo dobroto, izkazano mu ob zatonu njegovega življenja.

Hermanu je uspelo posredovanje, obenem pa ga je morila bridka žalost. Kje je uboga nesrečna Marica, njegova zaročenka? Slepemu očetu jo je vrnil v osebi tuje deklice, za nobeno ceno ne sme izvedeti, kakšna nesreča ga je zadela. Sam pa je izgubil najlepše nade — zlato zvezdo, sijočo v njegovo bodočnost. Kam je izginila? Kje je zatonila?

Zunaj ga je čakalo grajsko osebje, radovedno, ali se je vrnila Marica ali neka tuja deklina. Dal je vsem skrivno znamenje, naj mu slede v malo dvorano. Tukaj jim je površno pojasnil ter jim prepovedal vsako beganje in žalovanje. «Gospod ne sme izvedeti resnice», je utemeljil svojo prepoved. «Takoj bi se onezavestil in umrl.»

Oskrbnik jih je odslovil z ukazom, naj se razidejo na delo. Ostalo je le nekaj zaupnikov, med drugimi poglavar beričev in poveljnik vojščakov. Vitez jim je dal navodila, kje in kako naj iščejo nesrečno izgubljenko. Obljubil je bogato nagrado tistemu, ki mu prinese ugodno poročilo.

Med razgovorom je opazil skozi okno na dvorišču sumljivo šepetanje, nemir in razburjenje. Sluteč, da se je nekaj pripetilo, je hitel iz dvorane. Srce mu je glasno utripalo.

«Marica je mrtva... umorjena...» so se plašili posli in služabniki. «Tu je dokaz njene smrti...»

«Kje?» se je prestrašil.

«Pokazali so mu belo krilo, polno krvavih madeže. Na mnogih krajih je bilo prerezano — značilo, da je bila deklica napadena z nožem ali z bodalom.

«Čigavo je to krilo?» je vprašal v eni sapi.

«V tem krilu je odšla Marica v Solnčno reber», je povedala prva služabnica. «Jaz sem jo oblekla...»

«Kdo ga je našel? Kje je ležalo?» je hotel natanko dognati.

«Prinesel ga je neznanec», so pripovedovali posli. «Pobral ga je v gozdu blizu rebri...»

«Kdaj?»

«Pravkar je odšel.»

«Kam? Po kateri poti? Zakaj me niste poklicali?»

«Po cesti proti zapadu. Silno se mu je mudilo.»

«Kakšen človek je bil? Kakšne starosti in postave?»

Nekateri so vedeli, da je bil majhen, srednjih let in poraščen po obrazu, drugim se je zdel večji in starejši, tretji so opazili grbo na njegovem hrbtu; več pa niso mogli povedati, ker jo je ne-

roke križem. Naša akcija pobiranja darov je prav lepo uspela. Na tem mestu izrekamo vsem darovalcem najiskrenejšo zahvalo. Tudi mi se bomo izkazali hvaležne v vsakem nesrečnem času, ko bosta klicala zvon ali gasilski rog na pomoč. Naše gasilno društvo je še mlado. Dne 1. decembra l. l. je minilo šele eno leto obstoja, a imamo že motorno brizgalno od meseca maja. Brizgalna ima 20 konjskih sil in prav dobro deluje. Društvom lahko toplo priporočamo tvrdko Rosenbauer (zastopnik Franc Košir, Celje). Motorka je bila blagoslovljena lani 1. junija prav slovesno pri podružnici sv. Janeza na Dolnjih Kamencah. Obenem se je vršila velika vrtna veselica pri g. Antonu Osolniku na Muhaberu, kateremu se prav lepo zahvaljujemo za odstop prostora. Naš četovodja vedno, tudi sedaj v zimskem času, pridno vežba gasilce. Prvi nastop društva je bil pri vstajenju ob veliki noči lanskega leta in drugi nastop na Florijanovo nedeljo skupno z drugimi gasilci. Vsi skupaj smo odkorakali z godbo na čelu skozi Novo mesto k božjemu grobu na Grmu, kjer se je vršila skupna božja služba v čast našemu zaščitniku sv. Florijanu. Vse minulo leto smo se z vso vnemo pripravljali za gasilni dom. Sekali, kopali in vozili smo, kakor bi hoteli grad zidati. Tako so namreč rekli nekateri. Pa je bilo treba hiteti z delom za dom in posebno s stolpom, ker smo morali cevi sušiti na drevju. Sedaj sta dom in stolp že dograjena, največ po zaslugi načelnika Planinška, ki je mnogo dni žrtvoval, ne v svojo korist, ampak za pomoč vsem v nesreči prizadetim. Poleti so se vršile gasilske vaje z motorko po vaseh. Kdor je dal odškodnino za bencin, je lahko dobil vodo v vodnjak iz potoka ob času pomanjkanja vode. Tudi požari so nas večkrat iznenadili, toda samo dvakrat smo stopili v akcijo z motorko. Res potrebna je bila ustanovitev gasilnega društva v našem okolišu. To priča zlasti primer, ko je udarila strela lani 10. septembra v Hrvolov hlev na Dolnjih Kamencah. Ako bi zamudili takrat le pet minut, bi bila lahko zgorela polovica vasi, ker je večina hiš v vasi krita s slamo. Kadar kliče plat zvona, takrat ljudstvo šele vidi, kako je potrebna brizgalna v našem kraju, drugače pa navadno ljudje godrnjajo, da ni treba tako drage reči pri nas, ker ni denarja. Gasilci, naj vas vse to ne moti, nego zavedajte se svoje dolžnosti in gasilskih načel. Naj bo dan ali noč, brat gre bratu na pomoč. Naši gasilci se tudi vežbajo v igrah in petju. Lepo igro bo društvo uprizorilo 1. februarja v Prečni, na svečnico v Vavti vasi in na pustno nedeljo v Št. Petru, vsakikrat z začetkom ob 3. uri popoldne. Vse tovariše in prijatelje gasilstva vljudno vabimo na naše prireditve.

GORICA PRI CELJU. Pri nas je tudi precej naročnikov «Domovine», vendar novic je malo od nas. Sicer pa je naše naselje tudi mirno, ker je daleč proč od glavne ceste in brez prometa. Naši fantje so miroljubni in ga izpijejo le ob gotovih prilikah kak kozarček. Vsa čast jim, da ne poznajo ne »aufbiksanje» in ne preklinjanja. — Gospodarska kriza tare tudi nas. Upamo pa na boljše čase. — 12. t. m. je ogenj uničil hišo posestnika Srebočana, po domače Stambula, Pod goro v občini Galiciji pri Celju. Da je bila nesreča še večja, je zgorela tudi 80 let stara mati. Pogled nanjo je bil grozen. Ostalo ni od nje drugega nego kupček oprsja. akor se domneva, je požar nastal baš v sobi nesrečne žrtve.

KONJICE. Iz zapuščine po Antonu Strašniku, bivšem posestniku na Prevratu pri Konjicah, je kupil gostilno Alojzij Soderžnik, gostilničar «pri Medvedu» na Goliču pri Konjicah. Gospodarsko poslopje pa je kupil posestnikov sin Jože Solar iz Tepanja. Za to posestvo je bilo mnogo zanimancev in se je po smrti Strašnika, ki je umrl brez potomcev, mnogo ugibalo o tem, kdo bo njegov naslednik pri Prišernu, kakor se je ta hiša nazivala. — Dravinjska podružnica Slovenskega planinskega društva v Konjicah priredi planinski in lovski ples 31. t. m., konjiški Sokol pa maškarado 14. februarja v dvorani Narodnega doma v Konjicah. — Mrazu noče biti, zato si mesarji belijo glavo, kaj bo letos z ledom. Najbolje jo je odrezal mesar g. Penič, ki si je nabavil iz Nemčije aparat za izdelovanje ledu.

ŠOŠTANJ. (Smrtna kosa.) 14. t. m. je v tukajšnji ubožni hiši umrla Terezija Šmonova, rojena Šarnerjeva. Dosegla je visoko starost 95 let in je bila najstarejša ženica v Šaleški dolini. To je bila poslednja živa priča tistih časov v minilem stoletju, ko je Šoštanj životaril še kot samoten trg. Do zadnjega nenavadno čila in ostrega spomina, je šaljiva ženica znala zanimivo pripovedovati o nekdanjih razmerah. Zato jo je posebno mladina obiskovala in jo z zanimanjem poslušala. Izpolnilo se je njeno davno prerokovanje, da bo na svetu najhuje takrat, ko bo železna kača objemala ves svet. Današnjega življenja ni mogla več umeti. Legla je k večnemu počitku, ki naj ji bo lahek!

ROGAŠKA SLATINA. Dne 30. t. m. se prične brezplačni učni tečaj v prostorih g. Drofenika o vseh panogah umetnega strojnega vezenja ter raznovrstnega krojenja. Vsa nadaljnja pojasnila daje brezplačno zastopnik Kužner ml.

SV. BOLFENK PRI SREDIŠČU. Upamo, da bo tudi za nas primeren kotiček na razpolago v priljubljeni nam «Domovini», ker se že dolgo nismo oglasili. Kakor povsod je tudi pri nas zavzela kriza vse kote in kotičke. Zlahtnega vina ne moremo prodati, ali če ga kdo proda, ga da po tako nizki ceni, da si z izkupičkom ne plača niti škropljenja vinograda. Kolikor nam ni vzela suša, nam je pa odnesla toča. Sadja preteklo leto nismo imeli nič. Šmarnice tukaj ne pridelujemo v večji množini, zato tudi ni opaziti šmarničnih posledic. Sploh je naše prebivalstvo mirno in skrbi le za vsakdanji kruh. — Lani 23. novembra smo imeli naenkrat dve veselici: eno je priredilo tukajšnje gasilno društvo v prostorih g. Raua in drugo Strokovna zveza viničarjev v prostorih g Gregorinčiča. Ker je veliko pomanjkanje denarja, se prireditvi nista posebno obnesli. — Sokola, žal, še nimamo tukaj, čeprav si ga želimo. Upamo pa, da bo letos ustanovljen. Pričakujemo tudi, da dobimo v kratkem pevsko društvo, ker dobrih pevcev imamo dovolj. — Ob koncu novembra so nam zvonovi en cel teden peli žalostno pesem, saj smo v enem tednu imeli kar štiri mrliče. Med njimi je bil tudi komaj 30letni posestnik in gasilec g. Franc Pintarič, splošno priljubljen med tovariši in znanci. Pokojnik je bil že od svoje mladosti vnet tamburaš in pevec. Sušica mu je v najlepši dobi utrgala nit življenja.

---

znanec nagloma popihal. Nepričakovano se je pojavil in preden so se zavedli, je izginil za ovinkom.

Vitez je zravnal krilo ter ga spravil v svojo torbo. Nemudoma je šinil na konja ter jo skokoma ubral za neznancem.

5.

Žarek v temo.

Za daljnimi gorami je krvavelo večerno solnce. Njegovi pojemajoči žarki so rdečili ponosno zidovje močiljske graščine. Posli in tlačani so odhajali s polja; nikjer ni bilo slišati veselega petja, vse je natihoma žalovalo za nesrečno Marico, katero je zadela v prvi mladosti tako grozovita usoda.

Ob obzidju tik vhoda je čepel berač Gomež, zamišljen v graščakovo nesrečo. Stari grajski gospod mu je bil velik dobrotnik, nikoli ga ni odslovil brez darila. Kot mladenič je bil njegov vojščak, spremljal ga je po raznih bojiščih. Nekoč je obležal s krvavečo rano, prav ko so se začeli umikati. Tedaj ga je našel hrabri Lenard, ki je poveljeval razkropljeni četi. Sam ga je obvezal ter ga posadil na konja, tako mu je otel življenje.

Tega Gomež ni mogel pozabiti; kadar je mogel, je pokazal graščaku svojo hvaležnost. Rad je zahajal na Močilje; štel si je v čast, ako je pozdravil graščaka in njegovo edinko.

Starost mu je potisnila v roko beraško palico. Bil je še pravcati korenjak, utrjen na bojiščih med vremenskimi nezgodami in drugimi napori. Tam se je odvadil delati, ter se tudi na stara leta ni hotel privaditi. Hodil je od vasi do vasi; ljudje so ga radi sprejemali, prinašal jim je novice in zdravilna zelišča. Znal je prav mično piskati na pero in zanimivo pripovedovati. Vzlic svoji revščini je bil vedno zadovoljen, iz njegovih ust ni bilo čuti tarnanja ali pritoževanja. Tolažila ga je nesreča grajskega gospoda, ki je oslepel v obilnosti svojega bogastva.

Novica, da se je izgubila grajska edinka, ga je bridko zadela. Poln sočutja do svojega dobrotnika, je begal od hiše do hiše in pravil, kaj se je zgodilo. Medtem se je raznesla vest, da se je vrnila Marica nepoškodovana, kar ga je silno razveselilo. Kmalu pa je prispela govorica o tuji deklici, katero so privedli graščaku zato, da mu prikrijejo nesrečo. Siromakovo veselje se je zopet izpremenilo v grenko žalost.

Končno se je razkrilo, česar se je bala vsa okolica — smrt plemenite mladenke. Neznanec je našel njeno krilo, polno krvavih madežev in preluknjano z bodalom. Nekdo jo je moral napasti in umoriti. Kdo ve, zakaj ji je zverinski morilec slekel krilo in kam je vrgel njeno truplo? Kaj ga je privedlo do grozovitega dejanja? In kdo je tista deklica, ki nadomešča slepemu graščaku blago hčerko? Zakaj ga varajo kakor otroka s tujo igračo?

S takimi mislimi se je bavil Gomež pred grajskim obzidjem ob solnčnem zatonu. Hotel je dognati resnico in usodo plemenite mladenke. Usiljevalo se mu je dvojno mnenje: ali jo je nekdo umoril iz maščevanja do graščaka ali pa jo je srečal ropar in nasitil svoje krvoželjstvo. Prvo se mu ni zdelo verjetno; stari Lenard nima sovražnika, kjer pa ni sovraštva, ni maščevanja. Prej jo je napadel ropar in izvedel grozodejstvo. Iz hvaležnosti do graščaka mora prižgati luč in posvetiti v temino.

Nekaj ga je dvignilo in gnalo nekam, kjer bi postavil svoje domnevanje na trdno podlago. Spomnil se je stare Mehurke ter jo mahnil proti njeni koči. Mehurka je bila ženica, ki se je bavila z vsem, kar ji je dajalo zaslužek in veljavo. Okolica jo je poznala kot čarovnico; storila pa ni nikomur krivice, kjer je mogla, je pomagala.

Našel jo je zaposleno pri svojem opravilu; stala je ob mizi, sklonjena čez «Duhovno brambo», knjigo, iz katere je zajemala svoje znanje. Na policah ob steni so se sušila zdravilna zelišča: pelin, kamilice, tavžentrože in šentjanževe korenine. Nad glavo ji je visela pajčevina, v kateri se je zibal šmarni pajek, v cunjah na peči pa je predel črni maček.

Na stolu poleg mize je sedel možakar z obvezano roko. Pičila ga je kača. Zatekel se je k Mehurki, ki je znala zagovarjati kače. Gomež je sedel k peči. Starka je nekaj mrmrala; vedel je, da jo ne sme motiti. Možakar se je zvijal, roka mu je vidno otekala.

«Položi roko na mizo», mu je velela. Nato je zavila oči in govorila: «Stoji tam zlata gora, na tej zlati gori kraljuje sveti Urh, kačji pastir, ki naj ti pomaga, kakor ti tudi jaz želim pomagati.»

Starka je umolknila, z roko je napravila tri velike križe, potem pa je potihoma izrekla čarodejne besede. Teh ni hotela izdati, čuvala jih je kot največjo tajnost.

Kakor bolnik zdravniku, tako ji je zaupal možakar svoje bolečine. Gledal jo je verno in nepremično. Zaupanje mu je utrjevalo vero v čarodejstvo, ki je delovala kot najmočnejše zdravilo.

«Zdaj te več ne boli», je dejala prepričevalno. «Strup je premagan, oteklina ponehuje. Sveti Urh ti je pomagal.»

«Skeli me še in peče», je boječe ugovarjal.

«Kadar ugasne dan, ti bo popolnoma odleglo. Tudi kača pogine šele po solnčnem zatonu...»

(Dalje prihodnjič.)

Zapušča ženo in dva otroka. Lahka mu bodi zemljica, sorodnikom pa naše sožalje! — «Domovina» je med nami zelo razširjena, a priglasilo se bo še več novih naročnikov. Veliko je pri nas takih, ki so skupni naročniki, a se bodo mnogi od njih sami naročili nanjo. J. L.

ORMOŽ. Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva si je v svrho povzdiga sadjarstva nadela nalogo poleg pravilne izbire sadnih vrst in precepljanja starejših dreves z lastnimi sredstvi organizirati poskušnjo s trikratnim letnim škropljenjem sadnega drevja proti črvivosti in krastavosti sadja. Ker se obeta letos sadna letina, se pozivajo vsi skrbni lastniki sadovnjakov tukajšnjega okoliša, ki žele svoje drevje precepiti in škropiti, da se podružnici javijo v teku tekočega meseca ustno ali pismeno.

SPODNJI ŽERJAVCI. (Smrtna kosa.) Dne 18. t. m. smo položili k zadnjemu počitku gospo Genovefo Kavčičevo iz Spodnjih Žerjavcev pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah. Prav tri mesece je njeno srce krvavelo v neutolažljivi žalosti za izgubo edinega sina Rudolfa, ki je v svojem 20. letu postal žrtev fantovske sirovosti 19. oktobra lani. Blaga pokojnica je od tedaj vidno hirala, dokler se ni naposled za vedno združila s svojim edincem. Hčerkama in g. soprogu naše iskreno sožalje, blagi mamici pa bodi zemljica lahka!

ZBIGOVCI. (Smrtna kosa.) Dne 14. t. m. je umrl za srčno kapjo naš vrli soobčan in prijatelj, g. Ignacij Jurkovič, preužitkar, star komaj 59 let. Pokojnik je bil vrl naprednjak in od začetka izhajanja «Domovine» njen naročnik. Bil je svoj čas predsednik krajevne organizacije SDS. Prejšnje čase je bil tudi občinski odbornik in predsednik občinskega agrarnega odbora. Bil je splošno priljubljen. Dragemu pokojniku naj bo lahka domača zemljica! Njegov spomin bo ostal vedno med nami. Njegovim domačim naše sožalje!

DOMAČE NOVOSTI

* **Vodnikova družba v Ljubljani** ima od svoje druge naklade družbenih knjig za leto 1930. še za okoli 150 prijateljev štiva knjig. Prosimo poverjenike, naj opozore svoje znance in prijatelje, ki še niso člani Vodnikove družbe, da lahko še dobe družbene knjige za leto 1930. Poverjeniki naj te člane takoj priglase po dopisnici družbeni pisarni v Ljubljani, ki bo takoj po prejemu obvestila poslala družbenemu poverjeniku knjige za naknadno prijavljene člane. Lahko pa naroči vsakdo po dopisnici družbene knjige naravnost pri družbeni pisarni v Ljubljani. Nihče naj ne zamudi te prilike, da za mal znesek 20 Din dobi štiri lepe knjige (Vodnikovo pratiko za leto 1931., «V senci nebotičnikov», «V džunglah belega slona» in povest «Irmo»). Prijatelj lepih knjig, piši še danes dopisnico Vodnikovi družbi v Ljubljani in se priglasi za člana Vodnikove družbe za leto 1930. z natančno označbo svojega naslova!

* **Metličani pri svojem novem banu.** Prejšnji teden je sprejel novi ban savske banovine dr. Ivo Perović deputacijo iz Metlike, ki je prosila, naj bi se občine Radatoviči, Sofice, Živodina in Ribnik tako spojile, da bi tvorile novo sresko načelstvo s sedežem v Metliki. Deputacijo je privedel k banu prvi podstarešina SKJ g. Engelbert Gangl in so bili v njej zastopani predstavniki v poštev prihajajočih občin in tamošnji odlični sokolski delavci.

* **Zakon o kmetijskih šolah.** V kmetijskem ministrstvu se je sestavila posebna komisija za izdelavo važnega zakona o srednjih in nižjih kmetijskih šolah. Načrt zakona o srednjih in nižjih kmetijskih šolah določa te šole kot državne ustanove, ki morajo imeti najmanj 30 hektarov zemljišča, ki jim ga dado banovine, stroške za zgradbo poslopij pa plača država. Poleg srednjih šol določa zakon tudi ustanovitev nižjih kmetijskih šol, ki bi se pozneje z gotovimi pogoji izpremenile v srednje kmetijske šole. V ljudskih šolah se bodo vršili redni dvomesečni zimski tečaji za kmetsko mladino. Podrobnosti se bodo določile s pravilnikom, ki se bo izdelal na podlagi sporazuma in predlogov, ki jih bodo stavile kmetijske organizacije iz vse države.

* **Pravilnik o izolaciji bolnikov s kužnimi boleznimi.** Minister za socialno politiko je podpisal pravilnik o izolaciji bolnikov, obolelih za nalezljivim boleznimi, in o nadzoru nad njimi. Zdravnik, ki ugotovi nalezljivo bolezen, mora to nemudoma sporočiti pristojnemu državnemu zdravniku. Če ni tega v bližini, mora poslati bolnika v bolniščnico. Če ni mogoče sprejeti bolnika v bolniščnico, mora odrediti zdravnik zanj poseben prostor v hiši, kamor ne smejo drugi ljudje.

* **Priprave za ljudsko štetje.** V državnem statističnem uradu se vrše priprave za ljudsko štetje, ki bo izvršeno v vsej državi. Ljudsko štetje bi se moralo izvršiti sicer že v noči od 31. decembra na 1. januarja, ker pa še niso bila urejena razna važna vprašanja, ki so potrebna za natančno izvedbo štetja, je ljudsko štetje preloženo na mesec marec.

* **Otvoritev nižje gozdarske šole v Mariboru.** V Mariboru je bila v bivšem oblastnem dvorcu otvorjena nižja gozdarska šola, edina te vrste v naši banovini. Na šoli, ki ima dva letnika, je sedaj 22 gojencev iz vseh pokrajin naše domovine.

* **Prepoved tovarniškega dela za kmetsko mladino.** Kmetijska družba v Ljubljani je poslala vlogo kraljevski vladi, v kateri prosi, naj se prepove kmetski mladini, ki ni dosegla starosti 18 let, delo v tovarnah. Vloga je utemeljena s tem, da kmetski otroci po 14. letu starosti odhajajo v mesta in da se zaradi tega čuti na kmetih pomanjkanje delovne sile.

* **Izpremememba področja občinskih mej občine Sv. Jeronima.** Minister za notranje posle je izdal uredbo, po kateri se od upravne občine Sv. Jeronima v celjskem okraju izločita katastrski občini Gornji Motnik in Zaplanina ter se pridružita: katastrska občina Gornji Motnik upravni občini Motniku, katastrska občina Zaplanina za upravni občini Trojanam, ki sta obe v kamniškem okraju.

* **Smrt slovenskega župana v Krapini.** V Krapini v hrvatskem Zagorju je umrl v starosti 78 let najstarejši župan Jugoslavije, Vilibald Sluga. Pokojnik je bil rojen pri Sv. Juriju pri Celju. V Rakovcu je absolviral štiri razrede realke, nato pa na Dunaju kadetsko šolo. Ko mu je umrl oče, se je leta 1876. preselil v Krapino k svoji materi. Leta 1876. je bil izvoljen za župana občine Gjurmance, leta 1891. pa za župana Krapine, kateri je načeloval do svoje smrti. Pokojnik je bil izredno delaven in napreden mož. Pod njegovo upravo je Krapina krasno napredovala. Zgradil je vodovod, ustanovil zdravilišče, dosegel, da je Krapina dobila realno gimnazijo, neumorno je skrbel za pota, ceste in mostove in za olepšanje Krapine. Ko so pri kopanju temeljev za neko hišo delavci naleteli na velike kosti čudne oblike, je Sluga takoj spoznal važnost tega odkritja ter obvestil oblastva, da gre za okostje starodavnega človeka. Po tem odkritju je zaslovela Krapina po vsem svetu. Sluga je županoval neprestano 40 let.

* **Odprava mostnine pri dveh savskih mostih.** Kakor se uradno razglaša, je ban dr. Marušič na podstavi zakona o nedržavnih cestah ukinil mostnino na banovinskem mostu čez Savo v Radečah pri Zidanem mostu in na banovinskem mostu čez Savo pri Krškem.

* **Odgoditev rimskega procesa.** Sodna razprava proti 60 obtožencem iz tako zvane druge skupine tržaškega procesa, ki bi se imel vršiti že lansko jesen, je zopet odgoden in še ni znano, kdaj se bo vršil.

* **Kdor želi otvoriti brezalkoholno gostilno,** pa se boji ovir, ki se mu od raznih strani delajo, in ne ve, ali bi se mu to izplačalo, naj se obrne na Brezalkoholno produkcijo v Ljubljani, Komenskega ulica št. 36, kjer dobi vsa potrebna pojasnila brezplačno. V Dravski banovini je že nad 120 brezalkoholnih gostiln.

* **Silen mraz na vzhodu.** Vso Rusijo in Sibirijo je zajel izredno mrzel val. Temperatura je padla ponekod na 60 stopinj pod ničlo. Zaradi silne zime so morali v več krajih ustaviti železniški promet. Nova železniška proga v vzhodnem Turkestanu je popolnoma zasnežena. V raznih krajih je obtičalo v snegu 74 vlakov. Tudi po Japonski so divjali te dni silni snežni viharji, ki so napravili ogromno škodo. Mrzli val je nastopil tako nenadno, da je povzročil v prometu velik zastoj. V Tokiu je silno mrzlo. Viharji so divjali tudi na morju. Mnogo ladij je izgubljenih. Najbrže so se potopile. Mnogo ljudi je postalo žrtev izrednega mraza. Prav tako je po Kitajski nastopila silna zima. Luka Tientsin je zamrznila. V Harbinu je nad 40 stopinj mraza. Po dosedanjih vesteh je zmrznilo na tisoče ljudi.

* **Hud potres v Mehiki.** Prejšnji teden je zadel velik del Mehike hud potres. Potresna katastrofa je najhuje poškodovala mesto Oaxaco, kjer so se porušile skoro vse hiše. Izpod razvalin so potegnili okrog 50 mrtvecev. Število ranjenih je veliko. Prebivalstvo tabori pod milim nebom, ker se boji, da pride do novih potresnih sunkov, kar se je tudi zgodilo. Potres se je ponovil in v mestu Cuelapovi podrl 40 m visok zvonik cerkve. Ta se je zrušil na cerkev, pri čemer je našlo smrt nad 70 ljudi, ki so bili pri sv. maši.

* **Dražba kož divjačine** bo nepreklicno 26. t. m. na velesejmu v Ljubljani. Vsi posestniki divjih kož naj pošljejo svoje blago nemudoma na naslov: «Divja koža», Ljubljana, velesejem. Kot kupci so se napovedale mnoge inozemske tvrdke. Čim več blaga bo zbranega in čim boljša bo povprečna kakovost kož, tem višje cene se bodo mogle doseči.

* **Člani Brezalkoholne produkcije** bodo odslej dobivali vse tri protialkoholne liste v Sloveniji: «Prerod», «Mladega junaka» in «Jutranjo zarjo» stalno brezplačno. Kdor želi pristopiti kot član (članica), dobi vsa pojasnila brezplačno pri Brezalkoholni produkciji v Ljubljani, Komenskega ulica 36.

* **Ujeta orla.** Zima privablja ptice roparice v bližino človeških selišč. Orli so že nekajkrat posetili dom Kuraltovih v Žabnici. Da se domači za perutnino nevarnih gostov rešijo, so nastavili pticam pasti. V teku nekaj dni sta se ujela dva velika orla.

* **Slovenski delavec umrl v Splitu od lakote.** Na Solinski cesti v Splitu se je pripetil žalosten dogodek. Pekovski delavec France Moder, doma v Sloveniji, se je zaradi onemoglosti zgrudil na tla in od lakote umrl, preden mu je bilo mogoče pomagati. Moder je prišel iz Slovenije, da si poišče službo, kar pa mu ni uspelo.

* **Nesreča pri sankanju.** Iz Sodražice nam pišejo: Ker je bil te dni dober saninec, je to priliko izrabila mladina za sankanje. Tudi 12letna posestnikova hčerka Gizela iz Gore pri Sodražici se je sankala, toda s sanmi je pridrčala tako nesrečno ob plot, kjer je bil žebelj, da si je prerezala desno lice. Prvo pomoč ji je nudil naš okrožni zdravnik dr. Lev Mejač. Mladina je pač premalo previdna.

* **Nezgoda z avtomobilom.** V Stopniku pri Prekopi je podrl neki avto 19letnega posestnikovega sina Ivana Gomilarja in ga zadel z blatnikom v glavo. Gomilar je dobil občutne poškodbe na obrazu in desni nogi. Prepeljali so ga v celjsko bolniščnico.

* **Kamen mu je zlomil nogo.** Brezposelni čevljarski pomočnik Ivan Volc z Viča je bil zaposlen s prelaganjem nekih kamenov v bližini Gasilnega doma. Pri tem pa mu je padel težak kamen na levo nogo in mu jo zlomil pod kolenom. Ponesrečenca so prepeljali v bolniščnico.

* **Nesreča pri kolinah.** 23letni kmečki fant France Alauf iz Besnice pri Dobrunjah je te dni klal doma prašiča. Pri delu pa mu je nenadoma spodrsnil nož in mladenič se je močno vrezal v levo roko. Za rano se prvotno ni zmenil. Kmalu pa mu je pričela otekati in šele tedaj se je zavedel, da gre za zastrupljenje, zaradi česar se je podal v ljubljansko bolniščnico.

* **Samomor Slovenke v Sarajevu.** Te dni je v Sarajevu izvršila samomor Frančiška Žibertova, ki je bila v službi pri tvorničarju klobas Voji Danošu. Popila je večjo količino ocetne kisline. Žena tvorničarja ji je prihitela na pomoč, a brez uspeha. Dekle je bilo prepeljano v bolniščnico, kjer je dve uri pozneje umrlo.

* **Samomor mladega dečka.** Iz Sodražice nam pišejo: V vasi Topolu pri Novi vasi si je 11letni šolar Anton, sin Jožeta Škrbca, končal svoje mlado življenje. Zjutraj 16. t. m. ob pol petih je deček vstal iz postelje in šel venkaj. Ker se pa dolgo časa ni vrnil, so postali starši pozorni in šli pogledat za njim. Iskali so ga povsod, toda vse iskanje je bilo zaman. Deček je bil že prejšnji dan zelo pobit in se je napram staršem izrazil, da ne bo več hodil v šolo. Minile so božične počitnice in deček bi moral ta dan zopet v šolo. To je bil menda edini vzrok, da je prišel dečko do grozne odločitve. Ker ga nikjer niso mogli najti, so šli pogledat v vaški vodnjak, ki ima zgoraj le manjšo odprtino, globok pa je 16 metrov. Vaščani so res našli dečka v vodnjaku in ga potegnili ven s kavljem že mrtvega.

* **Deklica se je zadušila v dimu.** V neki viničariji na Polenšaku se je dogodila te dni nesreča, ki je zahtevala življenje 13 let stare deklice. V neki dolinici na Polenšaku pri Mariboru stoji viničarija vdove Sešerkove. Žena je znana kot dobra gospodinja in je živela sama s svojo 13-letno hčerko. Te dni je Sešerkova močno zakurila peč, spravila hčerko spat in se odpravila k sosedovim, da si zmelje nekaj žita. Hišo je pred odhodom zaklenila in vtaknila ključ v žep. Med njeno odsotnostjo in hčerkinim spanjem se je pa zaradi razbeljene peči vnela obleka, ki se je okrog peči sušila, in pričela tleti. Tlenje je provzročilo neznosen dim, ki je deklico tako dušil, da se je sicer prebudila, a v zmedi si menda ni mogla pomagati. Medtem se je mati vrnila in slišala hčerin jok. Ko pa je hotela vrata odkleniti, je opazila, da je ključ izgubila. Tekla je nazaj, da bi ga poiskala, a ker ga ni našla, je naposled s silo vlomila vrata, toda bilo je prepozno. Deklica je ležala trda in negibna na tleh.

* **Nenadna smrt.** Pišejo nam: Dne 12. t. m. je bil sejem na Krki pri Stični. Bil je dosti dobro obiskan in se je prodalo precej rejene živine. Na sejem se je odpravil tudi posestnik France Lovše iz Pleš pri Hinjah. Gnal le lep par volov, ki so imeli čez 1500 kg. Med potjo se je sešel z nekim sejmarjem, s katerim se je nekaj prerekal. Naenkrat pa mu je postalo slabo. Napravil je še nekoliko korakov in se zgrudil na gramoz ob cesti. Zgodilo se je to v vasi Gabrovki, ki je zadnja vas pred Krko. Priskočili so mu na pomoč, ki je pa ni več potreboval. Vsi navzočni so pomilovali marljivega in splošno priljubljenega moža, za katerim žalujejo številni prijatelji in znanci. Pokojnik je rad pomagal vsakomur in je bil znan daleč naokrog. Naj počiva v miru, domačim pa naše iskreno sožalje!

* **Nesreča z lovsko puško.** Posestnikova sinova 25letni Turšič in 28letni Zorko iz Ardra pri Raki na Dolenjskem sta pregledovala lovsko puško, ki je bila nabita. Pri tem sta pa ravnala tako neprevidno, da se je puška, katero je imel v rokah Turšič, sprožila in je strel pogodil Zorka ravno v oko, ki je seveda izgubljeno. Ponesrečenca so odpeljali v krško bolniščnico, ker je ogroženo tudi njegovo drugo oko.

* **Žrtev zagonetnega zločina.** Iz Male Nedelje nam pišejo: V sredo 14. t. m. so na neki njivi v Cogetincih našli mrtvega mladeniča Franca Muhiča iz Cankove, ki se je priselil v Cankovo iz Drakovcev. Kakor se sliši, je bil pokojnik v petek 9. t. m. v prepiru z nekim prekupčevalcem živine. Preiskava bo podrobnosti dognala in zavraten morilec gotovo ne bo ušel roki pravice. Z najstrožjimi kaznimi naj se zatro sirovi pretepi med podeželsko mladino.

* **Brezsrčnost.** Hlapec posestnika Jož. Kranjca od Sv. Jurija v Slovenskih goricah, Ignacij Kos, je vodil na mariborsko sejmišče dve debeli kravi. Ker sta bili močno utrujeni od dolge hoje in sta počasi hodili, ju je neusmiljeno pretepal z debelo palico. Prijavljen je oblastvu.

* **Nevaren divji lovec.** Pred kratkim se je mudil lovski čuvaj Kranjske industrijske družbe na Jesenicah, g. Josip Stroj, na vrhu Možaklje, da bi v loviščih opravil poverjeno delo. Ko je šel skozi gozd, so naenkrat odjeknili trije streli. Takoj se je zavedel, da so streli namenjeni njemu. Zločinec je čuvaja k sreči zgrešil in je šla krogla prvega strela Stroju skozi rokav leve roke, drugi strel mu je zbil klobuk, tretji pa mu je oprasnil hlače na kolenu. V smrtni nevarnosti čuvaju ni upadel pogum. Previdno je šel neznanemu strelcu naproti in naposled v njem spoznal 21letnega bajtarjevega sina Ivana Finžgarja z Javornika. Naznanil ga je orožnikom, ki so ga odvedli v sodne zapore v Radovljico. Finžgar je bil že dolgo časa osumljen, da strelja divjačino po tujih loviščih.

* **Nočni lov za vlomilci po strehah.** 23letni ključavničarski pomočnik Viko Karba in 28letni mizarski pomočnik Rudolf Kranjc sta vlomila v eni zadnjih noči v spalnico natakarice gostilne g. Senice v Mariboru. Ko je natakarica prišla v sobo in ju opazila, je takoj stekla nazaj v gostilno in dala poklicati policijo. Medtem sta zlikovca seveda izginila in so ju s strehe kegljišča opazili na sosednji strehi hiše branjevke Kosove, Karbo za dimnikom, Kranjca pa v žlebu. Ko sta videla, da so ju odkrili, sta začela trgati opeko s strehe in jo metati proti preganjalcem. Nato sta zlezla skozi luknjo na podstrešje in odtam hotela pobegniti čez dvorišče. Vendar so jima na stopnjicah prestregli pot in ju zvezali. Pri obrambi je Kranjc z žepnim nožem dva zasledovalca laže ranil. Našli so pri njima nekaj ukradenih predmetov in štiri vitrihe. Po plačilo bosta šla k sodišču.

* **Vlomi v okolici Sv. Bolfenka.** Iz Slatinskega vrha nam pišejo: Preteklo soboto ponoči so vdrli neznani zlikovci v stanovanje Matilde Hlebševe in odnesli nekaj svinjskega mesa. Gotovo isti vlomilci so potem skušali vlomiti v štiri vinske kleti. Vlom se jim je posrečil le v klet Jožefa Zadravca iz Goričiče, kateremu so odnesli večjo količino starega vina in medeno pipo za pretakanje vina. Orožništvo marljivo zasleduje tatove in je upati, da jih bo kmalu iztaknilo.

* **Konec krvave ciganske drame.** V Novem mestu se je vršila razprava proti ciganu Jožetu Brajdiču. Neštetokrat je bil možak že kaznovan, sedaj pa je bil obtožen, da je lani novembra meseca v gozdu med Ločno in Veliko Bučno vasjo s sekiro naskočil dva svoja rojaka Brajdiča in da je eden od teh dveh še isto noč umrl v bolniščnici za posledicami hude rane. Sodišče je Jožeta Brajdiča obsodilo na deset let robije in na izgubo častnih državljanskih pravic.

* **Vlom v Zalogu.** Neznani svedrovci so vdrli v eni zadnjih noči v gostilno g. Cirila Požarja v Zalogu in odnesli tri petlitrske steklenice s tremi litri vina, pletenko malinovca, dva litra špirita, dva in četrt litra likerja, tri litre žganja, butiljko ruma, za 50 Din znamk in dve žarnici. Skušali so vlomiti tudi v omaro, v kateri je bil tobak, kar se jim pa ni posrečilo. Gospod Požar ima 1350 Din škode.

* **Pet let težke ječe zaradi uboja.** Pred mariborskim senatom trojice se je zagovarjal 22letni delavec France Klobasa iz Oseka v Slovenskih goricah, ki je oktobra meseca lani med pretepom posestnika Franca Vogrina tako hudo poškodoval, da je Vogrin kmalu nato podlegel poškodbam. Pri Vogrinu so usodno noč stiskali mladeniči iz Brengove in Oseka sadje. Po starem običaju so med delom tudi močno pili. Ko so se naposled okrog 3. zjutraj stepli, jih je Vogrin nagnal iz hiše, vendar so se nekateri pozneje zopet vrnili. Med njimi je bil tudi Klobasa, ki je bil zaradi hude telesne poškodbe že večkrat kaznovan in je znan kot velik pretepač. Ta je počakal Vogrina v zasedi in ga z nekim topim predmetom tako močno udaril po glavi, da mu je počila lobanja. Klobasa je svoje dejanje priznal, zagovarjal se je pa s silobranom, češ, da je Vogrin nekemu njegovemu prijatelju grozil s puško, toda večina prič je to odločno zanikala. Senat ga je zaradi uboja obsodil na pet let težke ječe.

* **Aretacija nevarnega dolgoprstnika.** Domžalski orožniki so aretirali 23letnega malega posestnika Lovrenca Dragarja iz Podgorice pri Sv. Jakobu ob Savi, ki je vlomil v hišo Jožeta Valesa pri Sv. Trojici in ukradel večjo količino svinjskega mesa. Dragar je znan delomrznik in pretepač. Aretaciji se je upiral s tako besnostjo, da je moral orožnik rabiti orožje, pri čemer je zlikovec skupil vbod z bajonetom v desno stegno.

* **Sirov brat.** Žalosten primer podivjanosti in sovraštva med bratoma Antonom in Alojzijem Wolfom v Stari gori pri Trebnjem je po vsej Dolenjski predmet razgovorov in ogorčenja. Med obema je vladalo že dolgo časa neprikrito sovraštvo. Anton, ki je svojega gluhonemega brata Alojzija jako sovražil, je te dni izvršil, kar je že dolgo časa nameraval. Ko sta se brata mudila pri kočarju Antonu Sitarju v Stari gori, sta se sprla. Spor je bil vedno hujši, ker gluhonemi Alojzij ni mogel odgovarjati, ampak je dajal samo znake, ki so pa Antona, ki jih ni razumel, očividno bolj in bolj razburjali. Po ostrem prepiru se je Anton vrgel na Alojzija, ga obdelovai s pestmi in nogami tako, da ga je laže telesno poškodoval že pri tem spopadu. Slabotni gluhonemi Alojzij mu je s težavo ušel domov, kjer je skušal dopovedati svojcem, kaj se je zgodilo. Medtem pa je prihrumel domov tudi Anton, še vedno poln maščevalnosti, in grozil vsem, tako da je vsa družina pobegnila iz hiše. Divjak je nato vzel puško, jo nabil in ustrelil na brata, ki ga je hudo ranil. Zadevo preiskuje orožništvo.

* **Vlom v župnišče na Ježici.** Ko je te dni zjutraj prišel župnik na Ježici v svojo pisarno, je našel velik nered na mizi in omare odprte. Spoznal je takoj, da so ga ponoči obiskali dolgoprstniki, ki so prišli v pisarno skozi okno. Zlikovci so mu pobrali denar, ki ga je imel župnik za so pobrali župniku denar, ki ga je imel za razne namene zbranega v skupnem znesku 2000 Din.

* **Ob zastrupljenjih,** provzročenih po zastrupljenju pokvarjenih jedil, kakor tudi po alkoholu, nikotinu, morfiju, opiju kkainiu je porabljena naravna **«Franc Jožefova grenčica»** bistven pripomoček. Zdravniška strokovna dela navajajo, da pri zastrupljenju s svincem staropreizkušena **«Franc Jožefova voda»** ne odpravi samo trdovratne zapeke, temveč da učinkuje tudi kot specifično protisredstvo. **«Franc Jožefova grenčica»** se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

ZDRAVSTVO

USMILITE SE PREZEBAJOČIH OTROK.

Klečanje otrok pozimi na ledenih tleh v cerkvi je izvor številnih bolezni.

Nedavno je pisec teh vrst gledal v neki podeželski cerkvi šolske otroke, ki so klečali med službo božjo na mrzlih kamenitih tleh. Vsi so bili bledi in kar vijoličasti od mrazu. V tankih oblekcah so se stiskali skupaj kakor čreda ovc. Vsi so se tresli, ker je prihajal strupen mraz od kamenitih tal, kjer so morali klečati celo uro. Po povzdigovanju jih je nekaj vstalo, ker niso mogli več strpeti na ledenomrzlem tlaku. Osoren pogled gospoda izpred altarja jih je spet spravil na kolena. Gospod pred altarjem pač v svoji nevednosti in nepoučenosti o zdravstvu ne ve, kako kruto trpinči ubogo deco; pa ne samo začasno trpinči, nego marsikateremu otroku po okolnostih tudi za vse življenje vzame ljubo zdravje.

Silno se množijo med otroci razne bolezni od prehlada, kakor revmatizem, vnetje mehurja s stalnim puščanjem vode in katarji pljuč, iz katerih se pri današnjem splošnem siromaštvu rada razvije jetika. Doklej se bo še tako zapravljalo zdravje naših otrok in kako bi preprečili nevarnost obolenja zanje?

Dve sta poti za dosego tega cilja. Prva je, da se zbere v župniji odbor, ki nabere denarja ali pa lesa, da se napravijo vsaj pred altarjem, kjer kleče otroci, čez zimo tla iz desk. Kjer pa je siromašna župnija, naj prosijo starši šolska oblastva po šolskem upravitelju, da oproste šolsko deco pozimi nedeljske službe božje.

Nad vse važna je ta zadeva, zato naj se pobrigajo zanjo vsi, ki sta jim mar vzgoja in zdravje otrok. Pri občinskih sejah, pri sejah sokolskih društev, krajevnih šolskih in zdravstvenih odborih naj se stavi to nujno vprašanje na dnevni red. Posebno materam, ki nosijo predvsem odgovornost in skrb za obolele otroke, priporoča pisec teh vrst, naj ne mirujejo vse dotlej, da izvojujejo svojim prezebajočim otrokom največjo dobroto — ohranitev zdravja. K.

Sirota Tinče

(Pripovedka.)

Eden najbogatejših kmetov v Podbrežju je bil v davnih časih gruntar Jeklen. Bil je popolnoma vreden tega hišnega imena; njegovo srce je bilo trše od jekla. Poleg svoje zidane hiše je imel še leseno kočo, v kateri je prebivala vdova Marjana s sinom Tinčetom.

Vdova Marjana je morala dan za dnem hoditi na delo k svojemu trdosrčnemu gospodarju, da je preživela sebe in sinčka. Trdo delo je ubogo ženo zlomilo; legla je in smrt jo je rešila vsega pozemskega gorja. Malo pred smrtjo je prosila svojega gospodarja, naj se usmili njenega otroka.

Ko so Tinčetu zagrebli v zemljo mamico, je moral deček zapustiti kočico in se preseliti k Jeklenu.

Kakor se je poprej trudila od zore do mraka vdova Marjana, enako življenje se je začelo sedaj za Tinčeta.

V dežju in mrazu je moral Tinče goniti na bližnji hrib past bogatinove ovce. Edino Tinčetovo veselje na paši je bilo, kadar ga je obiskal godec Jurko.

Dobrodušni Jurko je dostikrat sedel k njemu, ga tolažil, pa mu tudi s kake svatbe, kjer je igral, prinesel dobrih jedil. Stari godec mu je pripovedoval razne lepe pripovedke: o pesjanih, ajdih, divjih Turkih in skritih zakladih.

Posebno z zanimanjem je Tinče poslušal naslednjo pripovedko:

«Vidiš, Tinče, gori na onem griču razvaline starega gradu! Pred davnim časom je gori živela trdosrčna graščakinja. To je bila ženska, v katero se je naselil sam hudobec. Ko pa je bila mera njenih hudobnosti zvrhana, jo je sam Bog kaznoval.

Na neki sc. večer je dala graščakinja napraviti veliko pojedino kljub temu, da je post na ta dan. Gostje so pili in jedli, zraven pa še uganjali nedostojne burke.

Malo pred polnočjo pa se je naenkrat pojavil med temi gosti siv starček in začel opominjati graščakinjo, naj gostje odnehajo z razuzdanostmi, ki se ne spodobijo nikdar, najmanj pa na sveto noč.

Ošabna gospodarica se za besede ni zmenila, ampak je starčka sirova nagnala.

‚Ne boste dolgo rajali!‘ je izpregovoril starček in izginil.

Čim je prišla polnočna ura, je nastal grozen vihar in se je majal ves hrib. Veseljaki so od groze kar onemeli. V hipu se je podrl grad in pokopal pod seboj vse goste z graščakinjo in vsem njenim neizmernem bogastvom vred.

Za kazen pa se je izprevrgla graščakinja v gnusno kačo, ki se sleherni sveti večer plazi po podrtinah. Obenem od tedaj vsak sveti večer gori na ruševinah zelena lučka nad skritim zakladom.

Teh zakladov je pa lahko deležen tisti, ki ima čisto srce in je toliko pogumen, da bi prav o polnoči na sveti večer bil gori in z blagoslovljeno leskovko trikrat zamahnil po kači z besedami: ‚Nocoj je sveti večer, dobila boš mir!‘»

Dostikrat je Tinče premišljal o tej pripovedki. Ko je izpolnil dvajseto leto, se je odločil: Pošten sem, vest mi ne očita hudobnosti, naj bo, kar hoče, šel bom gori, menda se mi pa le enkrat sreča nasmehlja!

Z blaggslovljeno leskovko je Tinče še pred polnočno uro na sveti večer stal na grajskih ruševinah. Vse okrog je bilo tiho. Tudi one zelene lučke ni bilo nikjer.

Ura v župnem zvoniku je začela biti dvanajst. Že pri prvih udarcih je nastal velik šum. Prikazala se je zelena luč. Tinče je stopil pogumno tja. Okrog lučke se je plazila ostudna kača, tako velika, kakršne Tinče še ni videl nikdar.

Zelo tesno je postalo fantu pri srcu, a vendar je zamahnil trikrat s palico po kači, češ: «Nocoj je sveti večer, dobila boš mir!»

Po tretjem udarcu pa je izpregovorila kača: «Rešena sem po dolgih tri sto letih! Hvala ti, fant, to pa je tvoje plačilo!»

Kača je izginila, tudi vihar je ponehal, namesto zelene luči pa se je prikazala rumena in ob njenem svitu je ugledal Tinče skrinjico, polno cekinov, in čul glas: «Vzemi to, tvoje je!»

Tinče potem ni več pasel, zakaj kupil si je lep dom. Sam godec Jurko mu je sviral na svatbi, ko si je Tinče poiskal življensko družico. Srečno in zadovoljno je živel pri njem tudi Jurko. Sleherni sveti večer pa je Tinče bogato obdaroval siromake. Anton Stražar.

Ljubosumnost mu je snedla pet tisočakov

Janez Dirindaj je bil navaden bajtar. Ker je pa bil precej brihten, ga je njegova okrogla in rdečelična ženka Franca kmalu izučila za podjetnega prekupčevalca in verižnika. Franca se je namreč spoznala na ta kšeft, saj je bila pristna tržaška kri, ki je verižila z vsem, kar se je le dalo porabiti, že med vojno in po vojni. Zato sta kupčevala in prekupčevala tudi sedaj, akoprav ni šlo žito več tako v klasje.

Nekega dne sta naletela v mestu na fletkanega in precej zgovornega agenta, ki se je tudi bavil s prekupčevanjem podeželskih pridelkov. Zanimal se je seveda za njuno blago, zanimal se se je pa tudi za zgovorno Franco.

To pa Janezu seveda ni bilo všeč in je vzel Franco na poti proti domu precej trdo v roko.

Ženka se mu je pa le smejala in mu dejala:

«Oh, kako si neumen, ti moj ljubosumni možiček. Že vidim, da se še ne razumeš na kupčijo.»

Poleg tega ga je še poučila, da so le ženske za tako reč, ker znajo neumne dedce z lepim pogledom in nasmeškom takoj panati, da se sklene najboljši kšeft.

Povedala mu je pa tudi, da je z agentom sklenila prav dobro kupčijo, ki jo bo potrdil naknadno.

Janez se je nekoliko potolažil, vendar srce mu še ni bilo na jasnem, kako in kaj. Sklenil pa je, da bo odsihdob malo bolje pazil na svojo Franco.

Tri dni po tem dogodku je prinesel poštni sel brzojavko; kaj takega se mu še ni pripetilo v življenju. Brzojavki je bil priložen list za odgovor. S tresočo se roko je odprl brzojavko in čital:

«Dirindaj, Kozje brdo. Potrdim dogovor za franco vagon ali avtomobilska postaja. Provizija 1 %. Fidel.»

Čital je in čital, a si ni mogel raztolmačiti, za kaj prav za prav gre. Vedel je, da se plete nekaj za Franco. Aha, tisti prekleti agent! Postalo mu je vroče. Čakaj, gospod Fidel, jaz ti bom že zagodel. Vzel je rdeči list in zapisal z okorno roko:

«Franca je moja baba, zato se ne boš prevažal z njo ne v vagonu, pa tudi ne v avtu. Zato bom že jaz skrbel. Dirindaj.»

Poštni sel je odnesel odgovor na precej oddaljeno pošto. Kmalu nato se je pa vrnila domov Franca od svojih kupčijskih poslov in je hotela razveseliti Janeza s polno mošnjo denarja, ki ga je iztržila za pomaranče in limone.

Janez pa je sedel za mizo in gledal predsé grdo kakor tri sto vragov.

«Kaj ti pa je, Žane?» ga je vprašala Franca sočutno.

«Kaj? Ti še vprašaš, ti ničvrednica?» Trda pest je lopnila ob mizo in že se je tudi zravnal in zamahnil, da udari prestrašeno ženko, ki se je jadrno umaknila k vratom. Janez je skočil za njo in ji pomolil pod nos brzojavko: «Ujel sem te, da vidiš. No, le čitaj, pa na glas!»

Franca je strmela v bel list, toda le za trenutek, potem pa je čitala:

«Potrdim dogovor za franco vagon ali avtomobilska postaja. Provizija en odstotek.»

«Ni res! Tako ni zapisano! Beri še enkrat!» se je zadrl Janez. In Franca je čitala še enkrat, poudarjajoč besedo za besedo, in nato omenila, da ta brzojavka potrjuje le dogovor, ki ga je sklenila z agentom za en vagon orehov.

«Pa tam stoji zapisano ‚Franco vagon...‘», je popravljal Janez.

«Pa se čita ‚franko‘, a ne ‚Franco‘, dragi možiček», ga je zopet zavrnila ženka.

Janezu se je v glavi malo zjasnilo. Da si bo povsem gotov, je pobral brzojavko in odhitel k vaškemu učitelju po nasvet.

Domov je prikolovratil šele pozno ponoči in se hotel lepo in prav na tihem splaziti v svoje ležišče. Pa ga je prestregla Franca in mu rekla: «No, Žane, ali si telegrafiral? Izračunala sem, da bomo zaslužili pri tem vagonu najmanj pet tisočakov.»

Janez je molčal in je naposled moral svoji ženki vse priznati; dostavil pa je še, da je napravil s svojim ljubosumnim odgovorom največjo neumnost v svojem življenju.

Od takrat pa ni več zamenjal «franko» s «Franco», pač pa se je še vedno hudoval na ljudi, ki ne zapišejo besede tako, kakor se izgovori. Vrag jih naj razume, saj mu je vrag tudi vzel pet tisočakov. Silvester.

Bakla

Jeseni je bajtar Kračon za vedno zatisnil oči. Bil je tako tih in neznaten, da te smrti skoro nihče ni niti opazil, najsi je štelo Podlešje tudi komaj dvajset številk. Po starem običaju je vsaka hiša tudi h Kračonovemu pogrebu poslala po enega člana, toda kmetje so poslali samo pastirje in volarje. Moških je prišlo samo nekaj bajtarjev in dninarjev, največ pa je bilo žensk in otrok. Medtem ko je deca radovedno ogledovala krsto in jamo in zgubano Zefo, ki je jokala za rajnkim, so si ženske tu in tam z ruticami otrle solze in se počasi razšle. Vdova je dolgo ihtela ob grobu. Najsi je tudi bila stara že blizu osemdeset let, je vendar občutila moževo smrt kot nekaj strašnega in si ni mogla misliti življenja brez njega. Tudi doma v bajti, ki je bila kraj mladega gozdiča skrita med drevjem in robovjem, se ji je zdelo vse pusto in kakor mrtvo, ker ni bilo moža. Sleherna vejica, slednji kamenček in celo vsak najneznatnejši polenček na tnalu jo je spominjal rajnkega.

Bližali so se prazniki in bajta se je odela v belo, Zefa je pa le še žalovala. Za božič si ni pripravila nobenega priboljška, le velik železni lonec je izvlekla s podstrešja, da bi šla okrog ogla, kakor sta leto za letom hodila z rajnkim. Ko je popoldne zazvonilo, je nasula v lonec žerjavice in natresla nanjo dišav, ki jih je bil še nabiral pokojnik, le njega ni bilo, da bi nosil križ in škropil z blagoslovljeno vodo in prosil sreče z neba. Šla je tedaj sama in je kadila in kropila ter jokaje molila. V podstrešju se ji je zazdelo, da ji je nenadoma odgovorilo. Čisto možev glas je bil!

«Zefa!»

Ozrla se je in je zadrhtela po vsem životu. Skozi dim je videla, kako gre proti njej. Izpustila je lonec, da je zdrknil v seno, ona pa je omahnila vznak in se onesvestila.

Po senu razsuta žerjavica je bolj živo zatlela in tu in tam je jelo prasketati med posušenimi bilkami, Zefa pa je medtem v omotici sanjala, kako jo vabi mož s seboj. Ječé in nerazločno je kramljala ž njim in prijetno toplo in celo vroče ji je bilo. Hipoma se je potlej zaiskrilo in zasvetilo pred njo. Plamen je bušil in prežrl slamnato streho.

Pri fari so vabili zvonovi k polnočnici. Veselo in slovesno so klicali zvonovi v svetlo noč in z vseh strani so romali verniki v cerkev in si svetili z baklami. Največja in najbolj svetla bakla je zaplamtela kraj gozdiča, kjer je čepela Kračonkina bajta. Ta in oni se je zavzel, nihče pa ni slutil, da si je vdova Zefa tako žarko posvetila na oni svet. Šele na sveti dan je opazil Zefin brat Cenc, ki je prišel sestri voščit praznike, da moli namesto bajte samo črno pogorišče iz snega. Med pepelom in ogorelimi bruni je črno molčalo Zefino truplo.

«Take bakle pa še ne pomnim», se je oglasil ta in oni pri pogrebu in sosed mu je zamišljeno prikimal.

Ivan Albreht.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

OTVORITEV ŠESTTEDENSKEGA KMETIJSKEGA TEČAJA NA BLEDU.

Bled, januarja.

Kmetijstvo preživlja dandanes hude čase. Razmere v kmetijskem življenju so se zadnja leta po vojni močno izpremenile. Našemu ljudstvu manjka strokovne izobrazbe, ki je prvi življenjski pogoj ne samo kmetskih slojev, marveč vseh stanov. Le strokovno izobražen kmet bo lahko z uspehom vršil svoje gospodarske naloge in bo znal izkoristiti vsa moderna sredstva za povzdigo svojega gospodarstva.

Na pobudo g. inž. Rataja se je ustanovil v to svrho na Bledu šesttedenski kmetijski tečaj, ki prične pouk danes v četrtek 22. t. m. v lokalu hotela «Uniona».

V nedeljo 18. t. m. je bila otvoritev tečaja. Zbranih je bilo precejšnje število občanov z Bleda, Gorij in še drugih krajev, ki so pazno poslušali izvajanja inž. Rataja, ki je podal nekak splošen pregled učne tvarine, ki se bo obdelala v tem tečaju. Gospod Franc Rus, upokojeni šolski upravitelj, bo predaval o sadjarstvu, g. dr. inž. Bogdan Vovk o poljedelstvu, g. dr. Štular o pravnih vprašanjih, g. Rajko Gradnik, šolski upravitelj na Bledu, bo poučeval spisje. Živinorejo in ostale kmetijske panoge pa bodo poučevali še drugi strokovnjaki. Gospod dr. Slivnik bo predaval o splošni higijeni.

Namen tega tečaja je, da seznani našega kmeta s kmetijsko-gospodarskimi in pravnimi vprašanji na splošno, pa tudi, da ga uvede v specijalne panoge sadjarstva in živinoreje. Bled uvaža v letnem času velikanske množine najraznovrstnejšega namiznega sadja iz inozemstva, čeprav ima sam vse najboljše pogoje za lastno pridelovanje tega sadja.

Tečaj se vrši trikrat tedensko, in sicer ob četrtkih in sobotah od 5. do 8. zvečer in ob nedeljah ob pol 4. popoldne.

Danes, 22. t. m., bo predavanje iz sadjarstva, poljedelstva in živinoreje, v nedeljo 25. t. m. pa bo dr. Slivnik predaval o splošni higijeni. Vabljeni so vsi, ki se zanimajo za kmetijstvo.

USTANOVITEV SOKOLA NA TEZNU.

Maribor, januarja.

V mariborski okolici se pridno ustanavljajo nova sokolska društva. Tako so v nedeljo 4. t. m. popoldne ustanovili novo sokolsko postojanko na Teznu.

Ustanovitve so se udeležili tudi bratje iz Maribora, Studencev in Pobrežja. Najprej se je vršilo vpisovanje novega članstva, ki je trajalo skoro celo uro. Po vpisovanju je predsednik pripravljalnega odbora brat Ivan Tomažič otvoril občni zbor, nakar je starosta mariborske župe brat dr. Kovačič razložil v kratkih besedah namen Sokolstva. Od br. Kumerca predlagano župno upravo je brat župni starosta takoj potrdil. Starosta novoustanovljenega društva je br. Ivan Tomažič, že iz predvojne dobe znan vrl sokolski delavec.

Razveseljivo je dejstvo, da se je vpisal v Sokola skoro ves občinski odbor, ki je že pri zadnji proračunski seji nakazal Sokolu 5000 Din in s tem pokazal naklonjenost novoustanovljenemu društvu. Tudi nakup lastnega telovadišča je že zagotovljen. Pač pa smo še pogrešali na občnem zboru precej onih, ki se radi ponašajo kot rodoljubi. Vabimo jih, da ne gledajo našega dela postrani, nego naj nam pomagajo. «V slogi je moč», pravi narodni pregovor.

V odboru pevskega društva «Zvona» se je sprožila misel, naj se društvo prostovoljno razide in prepusti vse premoženje novoustanovljenemu Sokolu. Pevsko društvo «Zvon» je vršilo zlasti v prvih letih prevratne dobe pomembno narodno nalogo na Teznu in v sosednjih občinah. Gojilo je petje in tamburanje, prirejalo gledališke predstave in ustanovilo s pomočjo ZKD prvo ljudsko knjižnico, v zadnjem času pa celo svojo godbo na pihala. Ker sta odbor in večina članstva že včlanjena v Sokolu, upamo, da akcija za združitev ne bo imela nasprotnikov.

K. V.

PISMO IZ RADVANJA.

Radvanje, januarja.

Zadnje dneve je mraz pritisnil, da je škripalo pod nogami. Pohorje je vedno pokrito z gosto meglo, tako da ni mogoče videti njegovega vrha. Vsako nedeljo roma skozi našo vas dokaj sportnikov s smučmi ali sankami na ramah in gazijo sneg. Ob nedeljah popoldne vidiš pogosto po cesti voziti avto, na katerem je privezana cela vrsta sank in na njih se vozi vročekrvna mladina ven v naravo.

Ob brežuljčkih vrvi mladež in se sanka in drsa. Tu pade eden, tam drugi, a to ne dene nič. Spet se pobere in se vozi naprej, saj smo samo enkrat mladi in veseli. Že od daleč slišiš njihov vrišč in krik, ki poneha šele ob mraku, ko pridejo skrbne mamice, včasih s šibo v roki, po svoje neukrotljive malčke.

Kmetje so komaj čakali, da je pritisnil mraz, zakaj mraz jim je prinesel zaslužek. Zmrznili so ribniki in njih lastniki so začeli sekati led in ga voziti v mesto. Če greš po glavni cesti, srečaš cele kolone voznikov, ki imajo naložen led, na svojih vozovih, ki kar škripljejo od teže. Majhen je zaslužek z ledom, nekaj pa je vendar. Bolje je kakor nič, saj pravi narodni pregovor, da «sila kola lomi».

Pred kratkim je umrl tukajšnji občinski tajnik g. Skušek v 70. letu svoje starosti. Bil je dolga leta tajnik naše občine in je svojo dolžnost kljub visoki starosti opravljal zanesljivo. Blag mu spomin, preostalim pa iskreno sožalje.

K. V.

PIJANČEVANJE IN VINOGRADNIŠKE TEŽAVE.

Izpod Slovenskih goric, januarja.

Cenjeni gospod urednik! Z veseljem prebiramo «Domovino» in zasledujemo Vaš odkrit boj s poučnimi članki proti pijančevanju, tej rak-rani nas Slovencev.

Posebno se je odrezala naročnica iz Gortine s svojimi originalnimi nasveti za odpravo pijančevanja. Z obema rokama podpišemo nasvetovana zdravila za pijance, ki rogovilijo in ljubi hišni mir kalijo.

Da pa čujete oba zvona, smo prisiljeni, poročati Vam, da poznamo tudi ženske, ki se ga večkrat prav pošteno nalezejo. Kakšno je gospodinjstvo tam, kjer so gospodinje pijanke, si pač lahko predstavljamo. Ubogi možek se mora brigati za vse in nazadnje mora prijeti še kuhalnico v roke. Poznamo ženske, ki od žganja pijane razbijajo in delajo nemir po vasi.

Torej ne le pijance, nego tudi pijanke bi bilo treba spraviti v «kajho» na post.

Mnenja pa smo, da bi bilo najresnejše zdravilo proti silnemu pijančevanju po deželi redno vsakoletno vnovčenje vina, ki ga imajo vinogradniki v kleteh. Ker se vino le s težavo proda, so vinogradniki prisiljeni nastaviti vinotoče, kjer se največ pijančuje. Vinogradnik, ki ne ve kam z vinom, prodaja pijačo tudi naravnost v izgubo. Zato vinotoči niso koristni ne za vinogradnike ne za dotične okoliše, kjer se navadijo ljudje le čezmerno piti.

Z vsemi silami je delati na to, da se pridelano vino razproda daleč izven domačih krajev in po možnosti čim več v inozemstvo. S tem se vinske zaloge po malem razdelijo, da ne pride preveč vina na en kraj. Razen tega pa pride s prodajo med vinogradnike dovolj denarja, ki ga potrebujejo za kritje najnujnejših potrebščin. Kaj nam pomaga, ako hodijo sosedje drug k drugemu v vinotoč, nazadnje pa nimajo vsi skupaj ne vina ne denarja, zraven pa so si zaradi čezmernega pitja še pokvarili zdravje..

Upamo, da bo «Domovina», ki je vneta zagovornica podeželja, tudi v bodoče podpirala vsa stremljenja za odpravo vinske krize in pomogla, da bodo tudi našim vinogradnikom zasijali lepši časi.

PODPLANINSKO PISMO.

Podplanina pri Čabru, januarja.

Blagovolite sprejeti enkrat dopis tudi iz naše Podplanine. Zimski čas je in dolgi so večeri, pa se kratkočasimo s čitanjem. Zlasti nam ugaja «Domovina», ki ima poleg vsega drugega zanimivega prav lepe povesti. Komaj pričakujemo, da pride petek in z njim «Domovina», ki jo prečitamo do zadnje vrstice.

Praznike smo prav lepo praznovali. Na sveti večer je prvič svetila električna luč v Čabru. Ko smo šli k polnočnici, so bile poti prav svetle. Električno razsvetljavo bomo menda prav kmalu imeli tudi v Podplanini. Vsi si pač ne bomo mogli privoščiti električnega toka, pa si bomo zato rekli: «Ker nimamo še baterije, pa naj nam kar luna sije».

Mraza nimamo hudega, a bi ga skoro potrebovali, da bi tako-le kaki hudi jezički zmrznili. Snega pri nas ni mnogo. Zato pa imamo več drugih težav; posebno cene pridelkom so prenizke. Imamo precej krompirja, koruze in fižola, ki so lani dobro obrodili. Le sadja ni bilo. Prodajamo svoje pridelke pod ceno, a kar je treba kupiti, je drago. Naši možje so večinoma po svetu in si s trdim delom služijo mal denar. Če bi me ženske ne varčevale, ne vemo, kako bi se dalo izhajati. Prodajamo po malem mleko, maslo ali kako jajce v Čabar, pa gre za silo. Upanje pa je v nas vseh, da bodo te gospodarske težave enkrat le minile.

Še nekaj bi pri nas potrebovali: kakšnega spretnega lovca, ki bi postrelil škodljivo divjačino. Jazbeci, lisice, zajci in veverice nam napravijo mnogo škode na polju in na vrtu. Torej na plan, lovci, in izkažite se, da ne bo toliko našega dela na polju šlo vsako leto v nič.

Naj Vam še eno zakrožim, da boste imeli več veselja s svojo dopisnico:

Jaz Planinka sem
in hočem to ostati.
Meni je najljubše,
«Domovino» brati!

Torej smo kljub vsem težavam pri nas še dobre volje. Kadar bom kaj zbrala novic, Vam bom zopet pisala.

Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!

PREKMURSKI GLASNIK

SAMOMORILNI POIZKUS OD STRUPENE ŠMARNICE ZMEŠANEGA POSESTNIKA.

Dolnja Lendava, januarja.

Kako silen strup je šmarnica in kako slabe posledice povzroča, o tem je «Domovina» že mnogo pisala. Naj bo naslednja nesreča v pouk nespametnim oboževalcem tega trsa. Tak svojevrsten in žalosten dogodek, kakršen se je primeril v Dolnji Lendavi, pa je vsekakor redek.

Madžarski kmet Jožef Antal iz Manhofa na Madžarskem ima v naši državi svoj vinograd. Kot dvolastnik je prišel te dni čez mejo pogledat svojo klet in pokušat vino. Večina njegovega pridelka je zloglasna šmarnica. Antal je, čeprav sam, prav pridno popival, dokler se ni popolnoma opijanil. Izpil je preko štiri litre šmarnice, ki ga je popolnoma zmešala, da je kakor bedak začel razbijati po zidanici. Polomil je okna in stole, nato pa se je spravil nad sode in izpustil vse vino, da je nastala v kleti pravcata poplava. Nesrečnik je očividno naposled le opazil, kaj je napravil, zato je sklenil, da si konča življenje. Še vedno pod vražjim vplivom šmarnice se je slekel, zapustil zidanico in stekel proti Muri.

Bila je že noč in Antal je bos in v spodnji obleki tekel čez zasnežena polja v smeri proti reki. Dosegel je že prej potok Ledavo, kjer pa je bila voda preplitva in je imela ta dober učinek, da je zmešanega siromaka iztreznila. Ves prezebel je prišel k zavesti in začel klicati na pomoč. Res so vaščani iz Petešovcev slišali klice na pomoč in našli nesrečnega Antala napol zmrzlega. Odnesli so ga v vas in poklicali zdravnika, ki je ugotovil, da ima ubogi človek ozeble roke in noge, sicer pa da ni neposredne nevarnosti za njegovo življenje.

O dogodku so obvestili Antalovega brata, ki je prišel čez mejo z vozom in odpeljal domov nesrečnega Jožefa, ki bi ga šmarnica skoro spravila v prerano smrt. Ta res žalostni dogodek je napravil silen vtis na vse okoličane in bo imel tudi svoj dober učinek na nepoboljšljive prijatelje šmarnice, da izpremene svoje nazore glede njene vrednosti, ali pravilneje rečeno, strupene škodljivosti.

Razglas o zatiranju šmarnice v murskosoboškem okolišu. Sresko načelstvo v Murski Soboti je poslalo vinorodnim občinam, časopisom in podružnici Kmetijske družbe v Murski Soboti tale dodatni razglas o zatiranju šmarnice: Za primer, da se ne bo porabil ves razpoložljivi kredit za zeleno precepljenje šmarnice, se bo podeljeval iz ostanka kredita tudi prispevek za nabavo cepljenega trsja za šmarnične nasade, v katerih se je skrčila šmarnica pozimi letošnjega proračunskega leta. V ta namen naj vložijo posestniki šmarničnih nasadov s 5 Din kolkovane prošnje za prispevek, da si nabavijo cepljeno trsje v banovinskih trsnicah. Podpora se dovoli le tedaj, če je prošnja potrjena od pristojnega občinskega urada, ki se je prepričal po svojem zastopniku na licu mesta, da je prosilec v resnici skrčil navedeno število trsov in da bo zasadil na istem prostoru ustrezajoče število cepljenega trsja, v neprimernih položajih pa sadno drevje, oziroma da bo uvedel drugo kmetijsko kulturo. Prošnji je priložiti originalni račun za naročeno trsje, sadno drevje, oziroma za naročeno semenje. Prispevki se izplačujejo po redu, kakor so vložene pravilno opremljene prošnje, in do višine še razpoložljivega kredita.

Dokleževje. Kar ne moremo pozabiti, da nas je zapustil naš vrli šolnik g. Košenina. Da bo to tudi drugod vedeli ceniti njegove zasluge, dovolite tudi nam, ki smo bili gojenci njegovega vrta, nekaj besed v znak hvaležnosti za njegovo neumorljivo delo. Vsi vemo, koliko truda, skrbi in marljivosti je zahteval njegov vrt in rastline v njem, da so lepo rasle in rodile sad. Naša nepozabna vzgojitelja, gospod in gospa Košenina, sta bila izredno dobrega srca, kadar je bilo treba, pa tudi stroga. Po njunem prizadevanju se je igralo dosti lepih iger in se pomagalo ljudem do večje izobrazbe. Poleg učenja v šoli pa se je poznala njuna roka v našem gasilnem društvu. Kot krono svojega plodonosnega delovanja sta ustanovila kmetijsko nadaljevalno šolo. S svojim znanjem sta mnogo pripomogla k splošnemu napredku naše občine. S tem sta si postavila najlepši in trajen spomenik. — Starejši učenci.

Benica pri Dolnji Lendavi. Na praznik svetih Treh kraljev je Kolo jugoslovenskih sester iz Dolnje Lendave obdarovalo siromašne koloniste na Benici, oziroma šolsko mladino, z raznimi oblekami. Kolonisti se Kolu najiskreneje zahvaljujemo.

NAŠI NA TUJEM

Novice iz Amerike. Na svojem domu v Mitwaukeeju se je smrtno ponesrečil rojak Štefan Soršat. Na nepojasnjen način je po stopnicah padel v klet, kjer je mrtev obležal. Pri padcu si je zlomil vrat. Pokojnik je bil samec, doma iz Vrhloga pri Slovenski Bistrici. Star je bil 46 let. V Amerki je bival od leta 1912. Med svojimi rojaki je bil splošno priljubljen. — V Dekalbu je umrl Anton Homovec v starosti 70 let. Doma je bil z Vrhnike. V Ameriki zapušča ženo, tri hčere in dva sina, v stari domovini pa brata. — V Clevelandu je preminila Marija Koprivnikova, rojena Špeharjeva, po rodu iz Starega vrha pri Rakeku, stara 30 let. V Ameriko je prišla pred desetimi leti. — Istotam je umrla Ivana Milavčeva, stara 50 let, po rodu iz Velikih Poljan pri Ribnici. V Ameriki je bila 25 let. Zapušča moža in tri sinove. — V Kokomi je preminil Franc Jerina, star 60 let, doma na Brezovici pri Vrhniki. — Kakor javlja «Slovenski tednik», glasilo naših rojakov v Argentini, je v Buenos Airesu umrl Avgust Milharčič, po rodu iz Hruševja pri Postojni. V Argentino je prišel leta 1928.

Razstava slik uglednega nemškega slikarja, prijatelja našega naroda, g. Josefa Arensa, ki je lani prepotoval z urednikom g. drjem. Brepohlom Jugoslavijo, je bila otvorjena v Gelsenkirchnu v Georgshausu poleg stolne cerkve na Bahnhofstrasse v prostorih mestnega muzeja v prvem nadstropju. Razstava je otvorjena vsak dan od 4. do 7. popoldne in ob nedeljah od 11. do 1. ure do 1. februarja. Brez vstopnine. Naši rojaki v Nemčiji, ki jim dopušča čas, naj si ogledajo to zanimivo razstavo.

ŽENSKI VESTNIK

Vrt v januarju

Zaradi slabega vremena jeseni je zaostalo mnogo jesenskega vrtnega dela, ki ga je treba opraviti zdaj čez zimo. Januar je za to najprikladnejši.

Ko je enkrat vsa zelenjava z vrta pospravljena, je treba vrtne grede prekopati (preštihati), tako da ostanejo velike grude skupaj. Ko pritisne mraz, zmrznejo te grude, in ker je zemlja zrahljana, ima mraz tudi dostop v nižje plasti, tako da temeljito zrahlja zemljo.

Drugo važno pozimsko delo na vrtu je zalivanje prekopanih gred z gnojnico. Če namreč nismo tega storili že jeseni. Drugič pa je treba polivati vrt z gnojnico začetkom marca meseca.

Ako ne leži preveč snega, lahko pograbimo zdaj še zadnje listje in druge rastlinske ostanke, ki še ležijo na vrtu. To vse moramo sežgati, ker v tem listju in suhih steblih rastlin prezimuje vse polno mrčesa, raznih bub, gosenic in črvov, ki jih s tem uničimo. V januarju je najbolje pregledati tudi zaloge raznega semena, zelenjavnega in cvetličnega, kakor tudi razne gomolje in čebulnice. Kar nam manjka semen, jih naročimo ali kupimo že zdaj, da se nam pozneje, ko pride čas setve, ta ne zavleče po nepotrebnem, ali pa da ne zamudimo ugodnega in pravega časa setve. Le kar je o pravem času posejano in posajeno, to dobro raste in rodi.

Če imaš toplo gredo, jo že zdaj izprazni in pripravi nove zemlje, rahle in gnojne, ter konjskega gnoja, ki je za to potreben. Popraviti je treba tudi okna toplih gred in pobite šipe zamenjati z novimi; prav tako lesene pokrove in slamnate odeje, ki jih rabimo, ko vsejemo seme, da z njimi pokrivamo okna tople gled toliko časa, da seme vzkali. Take odeje so sploh potrebne za zgodnjo pomlad, ko so noči še zelo hladne. Če so tople grede zavarovane s slamnatimi odejami ali lesenimi pokrovi, se nam ni treba bati, da bi setev ne uspela.

Ako imamo beluševe nasade, je zdaj zadnji čas, da jih pognojimo z gnojnico, predvsem pa s hlevskim gnojem, katerega kar natresemo po nasadu in tako pustimo do konca februarja.

Kompostne kupe, ki jih nismo utegnili v jeseni prekopati, je treba zdaj premetati, pomešati nekoliko z apnenim prahom ter zalivati z gnojnico in pomijami ali pa z milnico od perila.

Nekatere zgodaj cvetoče sobne rastline, kakor hijacinte in ciklamni, potrebujejo veliko svetlobe in zraka. Zato jih namestimo na ugodne prostore blizu okna.

Za kuhinjo

Nadevana jajca. Skuhaj pet jajc v trdo. Potem jih olupi, prereži vsako jajce na polovico, rumenjake izlušči na sito in jih pretlači. K pretlačenim rumenjakom dodaj sedem dek sirovega masla in dobro mešaj približno deset minut, nakar osoli; dodaj malo limonovega soka, žličico olja, žličico gorčice, malo popra in sladke paprike ter eno pretlačeno sardelo. To vse skupaj dobro mešaj, da postane gladko. S tem nadevaj kuhane beljake in jih zloži na krožnik. Dobro je, če povrh še potreseš drobno zrezanega drobnjaka ali pa zelenega peteršilja.

Dušeno goveje meso. Tri četrt kile govejega mesa od stegna dobro potolci, osoli, popopraj in prevleci (špikaj) s svinjsko gnjatjo in sirovim svinjskim mesom. V kozi razbeli žlico masti, položi noter meso in ga na obeh straneh dobro zapeci. Ko je zapečeno, ga pokrij in duši, da postane mehko. Potem prilij malo juhe in duši še pet minut, nakar prideni (za pol žemlje) črnega kruha in osminko litra dobrega črnega vina. To naj vre, da se kruh razkuha. Nato deni meso na desko, ga razreži in zloži v skledo, sok pa precedi na meso in daj na mizo.

Ocvrt krompir z gnjatjo. Skuhaj štiri krompirje, jih olupi in pretlači skozi sito na desko. Dodaj eno jajce, tri žlice moke, osoli, dodaj še 16 dek kuhane sesekljane gnjati in umesi vse to v testo. Za prst na debelo razvaljaj in razreži na poljubno velike oblike. Najlepše je, če razrežeš z obodcem za krofe. Vsak kos povaljaj v raztepenem jajcu, nato še v krušnih drobtinah in ocvri na masti. Zraven lahko daš dušeno zelje ali ohrovt, lahko pa tudi daš s solato na mizo.

Sesekljana goveja pečenka. Pol kilograma govejega mesa prav drobno sesekljaj ali na stroju zmelji (faširaj), osoli in malo popopraj, sesekljaj tudi še malo čebule, dodaj dve namočeni žemlji in dve jajci. Vse to dobro zmešaj in vdelaj, nakar izoblikuj podolgovato štručico. Pekačo ali kozo dobro namaži z mastjo, položi vanjo meso, dodaj še štiri deke zrezane slanine, eno debelo in drobno zrezano čebulo, deset zrn popra, tri lavorjeve liste, en drobno zrezan koren ter malo šetraja in peteršilja. Vse to skupaj peci v pečici eno uro, medtem pa s sokom pridno polivaj. Ko je pečeno, vzemi meso ven na krožnik, sok pa pretlači skozi sito. Nato položi meso nazaj v kozo, oblij s pretlačeno omako ter polij po mesu še četrt litra kisle smetane in duši vse skupaj še deset minut. Potem meso razreži, zloži ga na podolgovat krožnik in oblij s sokom ter daj z rezanci na mizo. Lahko daš zraven solato ali kisle kumarice ali enako.

ZANIMIVOSTI

× **Kakšna naj bi bila naša hrana pozimi.** Zima nas sili, da zavarujemo svoje telo pred mrazom; to dosežemo s toplo obleko in s kurjenjem v stanovanjih. Toda ne le od zunaj, ampak tudi na znotraj moramo dovajati našemu telesu toploto, kajti za vzdrževanje pravilne telesne toplote proti mrzlemu zraku ima tudi izgorevanje, ki se neprestano vrši v našem telesu, večje zahteve, katerim moramo zadostiti. Potrebne snovi za to nam dobavlja naša vsakdanja hrana. Kakor je znano, potrebuje telo za vzdrževanje svojih zmožnosti gotove količine hrane, katere najvažnejši deli so beljakovina, maščoba in sladkor poleg važnih soli in tako imenovanih dopolnilnih hranilnih snovi (vitaminov). Količina hrane je odvisna v glavnem od starosti, poklica, letnega časa kakor tudi od tako zvane kurilne vrednosti posameznih hranil. Največjo kurilno vrednost imajo maščobe. Zato moramo pozimi uživati več masla, masti, slanine in olja kakor poleti, ko nam po navadi maščobne jedi ne gredo v slast. Medtem ko imamo poleti sveže sočivje in sveže mleko na razpolago, ki vsebujeta potrebne dopolnilne hranilne snovi (vitamine) in soli, ki za telesno toploto popolnoma zadostujejo, moramo pozimi skušati, da jih primerno nadomestimo. V to nam služi v prvi vrsti sirovo sadje (jabolka, pomaranče, orehi). Tudi kvas ima mnogo vitaminov. Važno je vedeti, da se pri kuhanju zelenjave ne sme odliti voda, ki se je navzela pri kuhanju iz zelenjave vitaminov in soli. Posebno pozornost zahteva mleko, v katerem je pozimi zelo malo vitaminov. Zato je dobro, da damo otrokom v mleko malo sadjevega soka, limone ali krompirjevega soka.

× **Če bi zadela kakšna repatica ob zemljo.** Odkritje zvezde repatice je vzbujalo v srednjem veku grozo. Predstava konca sveta je bila in je še sedaj tako tesno združena z repatico, da se zlasti preprostim ljudem kar lasje ježijo, ko zagledajo repatico. V solnčnem omočju, kjer vlada vzoren red in kjer izpolnjujejo vse zvezde neverjetno vestno povelja, dana jim kdove kje, predstavljajo repatice razposajene fantiče, ki počenjajo, kar hočejo. Zvezde repatice potujejo po vsemirju kakor pijanci po vasi. Kaj bi bilo, če bi se tak vsemirni pijanec nekega lepega dne zaletel v našo zemljo! Vprašati se moramo povsem resno, kaj bi se zgodilo, če bi naša zemlja na svoji strogo začrtani poti nenadoma srečala repatico. Morda se malo pomirite, če povemo, da so se repatice že opetovano zaletele ob našo zemljo; zadnja repatica je malce sunila v zemljo lani. Seveda, pri tem nekoliko pretiravamo, kajti jedro repatice je bilo oddaljeno od naše zemlje nad osem milijonov kilometrov, toda kdor je že malo študiral razdalje v vsemirju, bo pač priznal, da je ta razdalja malenkostna. Ni pa nobene ovire, da bi ne nastala prava trčenja. Dve možnosti sta: da se dotakne zemlje rep zvezde repatice, sestoječ iz vročih strupenih plinov, ali pa jedro samo. Rep repatice se je že opetovano dotaknil naše zemlje, pa se ni zgodilo nič hudega. Strupeni plini so namreč tako redki, da nikomur ne škodujejo. Če bi pa udarila naša zemlja ob jedro, bi bila to krajevna katastrofa, sveta pa bi še ne bilo konec. Verjetnost takega trčenja je neznatna, izključena pa ni.

× **Tvornica za modrijane.** Če se dado avtomobili izdelovati v fabrikah, zakaj ne bi izdelovali v fabrikah tudi toliko modrijanov, kolikor jih potrebujemo! Povpraševanje po takih ljudeh je baš dandanes silno veliko in zato bi se taka industrija gotovo izplačala. Prvi se je lotil reševanja tega vprašanja neki ameriški profesor, ki je v nekem svojem predavanju rekel, da bo mogoče izdelovati modrijane v znanstvenih delavnicah in v zavodih po potrebi. Vsakega otroka, je rekel učeni gospod profesor, bo mogoče z malo operacijo izpremeniti v modrega človeka. Poskusi so namreč dokazali, da je duševni in telesni razvoj človeka odvisen od delovanja žlez. Zato bo treba samo to ali ono žlezo precepiti na otroka, pa bo dobil otrok ali sijajen spomin ali pa kako drugo duševno sposobnost v največji meri. Če je le res, kar pripoveduje gospod profesor.

× **Norec ubil 16 ljudi v ječi.** V sodnem poslopju v Brooklynu v Ameriki je izvršil neki slaboumnik pravi pokol. Peter Closky, pravcat velikan, je bil pred kratkim aretiran in izročen sodišču, ker se je ljubavnim parom izdajal za policijskega uradnika in izsiljeval od njih denar. Velikan je bil do pričetka razprave zaprt s 14 drugimi obtoženci v železni kletki. Nenadno pa je pobesnel. Med strašnim rjovenjem je iztrgal železni drog iz ograje kletke in pobil potem z njim vseh 14 soobtožencev. Dva paznika, ki sta hotela pobesnelega moža obvladati, je dohitela enaka usoda. Slaboumnik je skušal potem izvršiti samomor, kar pa se mu ni posrečilo. Šele dvanajstim krepkim policijskim uradnikom je naposled uspelo, da so mu nataknili prisilni jopič, potem pa so ga oddali v opazovalnico.

× **Čarovnico so sežigali.** V nemški vasi Klein-Fredenbecku je živel kmet Mayer, ki se je zelo vneto pečal z živinorejo. Žal pa, da pri živini ni imel sreče, dočim je njegovemu sosedu živinoreja lepo uspevala. Meyerju in njegovi ženi to nikakor ni bilo všeč. Meyerjeva žena je sicer nekaj slišala, da kupuje njen sosed redilno klajo, toda ona se zato ni menila, ampak je šla v bližnjo vas po nasvet k nekemu preroku, ki ji je povedal, da je žena njenega soseda čarovnica, ki je Meyerjevim živino začarala. Da bi se te nevarnosti iznebila, sta Mayerjeva zažgala sosedovo domačijo. Zgorelo je vse poslopje, zgorela sta pa tudi gospodar in njegov sin, samo čarovnica je še ostala živa. Ker pa se je začel sedaj zanimati za zadevo tudi sam državni pravdnik, bo praznoverna kmetica za svoj zločin dobila hudo kazen.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Pri zdravniku.

Urša: «Gospod doktor, zatrjevali ste mi, da boste rešili mojega moža vseh bolečin, zdaj pa je mrtev.»

Zdravnik: «No, ali ga zdaj kaj boli?»

V gostilni.

Gost: «Natakar, pečenka je tako vroča, da je ne morem jesti.»

Natakar: «Pa jo malo popihajte, gospod!»

Gost: «Da, še tega bi bilo treba, da mi jo sapa odnese s krožnika...»

Podobnost.

«Komu je prav za prav podoben vaš otrok?» poizveduje teta Špela.

«Oči ima po meni,» se hvali oče, «nosek po mami, glas pa najbrž po našem avtomobilskem trobilu...»

V šoli.

Učitelj: «Jurček, iz česa so tvoji čevlji?»
Jurček: «Iz usnja.»
Učitelj: «In odkod dobivamo usnje?»
Jurček: «Iz volovske kože.»
Učitelj: «Kdo ti torej daje čevlje?»
Jurček: «Moj oče!»

Listnica uredništva

Vsem, ki so prosili za naslov pisca iz Wittelsheima, javljamo, da so se delavske razmere v Franciji toliko poslabšale, da ne bodo mogli tujci več tjakaj. Mnogi naši rojaki so tam že izgubili delo, drugim pa so se mezde zmanjšale. Doma se dobi še vedno kos hruha, v tujini pa ga ne boste imeli.

Macinec. Vaša dva dopisa smo objavili v zadnji številki.

Krojači, šivilje, nešivilje!
Dobrega krojenja se morete naučiti le v tečajih, ki jih vodijo obrtniki-strokovnjaki. Nov tečaj se začne po svečnici. Poučevalo se bo o pomladnih modelih in krojih, brez katerih Vam bo nemogoče delati garderobo. Za pomočnike in pomočnice, ki se pripravljajo za preizkušnje, specialen pouk. Lastni modni salon, v katerem se lahko vadite v šivanju. 56
Oblastveno krojno učilišče v Ljubljani, Stari trg št. 19.

ŽENINI, NEVESTE!
Poročne prstane, zlate in srebrne, ima v veliki izbiri in po najnižjih cenah v zalogi
R. Marš, urar, Ljutomer
podružnica Gornja Radgona

Zahtevajte brezplačen CENIK!
ELEGANTNA
tenka, dobra in poceni ura
Din 99·—
3letna garancija, 14 dni na poizkušnjo, ako ne ustreza, vrnem denar.
Anton Kiffmann
Maribor 143 c
Specijalist samo boljših švicarskih ur.
Cenik brezplačno.

POPOLNA SEZIJSKA PRODAJA
MANUFAKTURNEGA BLAGA — ZA 20 do 30 ODSTOTKOV ZNIZANE CENE

ŽENSKO BLAGO:

za plašče, volneno . .	od	69	Din navzgor
za obleke, volneno .	od	60	„ „
baržuni, modni	od	35	„ „
flanele — barhenti .	od	12	„ „
blago za rjuhe	od	24	„ „
šifoni – bele tkanine	od	10	„ „

MOŠKO BLAGO:

modni ševiot	od	60	Din „
črni, plavi kamgarn .	od	118	„ „
modni čisti kamgarn	od	139	„ „

ZA ZIMSKE SUKNJE:

modno, double in črno	od	95	Din „

Gospodinje in gospodarji, izkoristite priliko – oglejte si veliko izbiro!
Prodaja se vrši samo:
pri tvrdki NOVAK, Ljubljana, Kongresni trg št. 15
Nasproti nunske cerkve

Zahtevajte brezplačni **CENIK** s 1000 slikami!

Pošiljam po povzetju
Za neustrezajoče vrnem denar

5 let garancije

Srebro z 10 kameni **160 Din**
Zlato **320 Din**

Anker **45 Din**
Ista, boljša, 2letna garancija **52 Din**
Ista, še boljša, 4letna garancija **72 Din**

Budilka z 1 zvoncem **48 Din**
Ista z 1 zvoncem, najboljše kakovosti, 5letna garancija **70 Din**
Ista z 2 zvoncema, 5letna garancija **85 Din**

A. Kiffmann, Maribor št. 143 b
specijalist samo za najboljše ure

Glasbo v vsak dom!

Vi ali kdorkoli iz Vaše družine lahko v kratkem času igra kak instrument pótem našega brezplačnega pismenega učnega tečaja ter si ustvari doma prijetne večere. Zahtevajte še danes naš velik

BREZPLACNI KATALOG,

s katerim dobite tudi zastonj poučno knjižico: «Kako postanem dober godbenik». Prilika za nakup je ugodna, instrumenti poceni, učenje lahko. Nudimo Vam:

	od Din navzgor		od Din navzgor
violine.....	95	klarinete.....	120
mandoline..	136	trombe.....	480
gitare	207	klavirske citre...	192
tamburice ..	98	gramofone.....	380
		ročne harmonike	85

Največja odpremna tvrdka glasbil v Jugoslaviji

Meinel & Herold

tvornica glasbil, gramofonov in harmonik.
Prodajna podružnica **Maribor št. 104.**

Najnovejše dvokolo z motorčkom 1½ K. S., dvokolesa, šivalni stroji, otroški vozički, vozički za igrat in posamezni deli najceneje. Ceniki franko.

„TRIBUNA" F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov
Ljubljana, Karlovška cesta št. 4.

Najuspešnejše sredstvo za rejo domače živine je brezdvomno

363

MASTIN

ki pospešuje rast, odebelitev in omastitev domače, posebno klavne živine. Jasen dokaz neprecenljive vrednosti Mastina so brezštevilna zahvalna pisma.
Cena: 5 škatel 46 Din, 10 škatel 80 Din.
LEKARNA TRNKOCZY (zraven rotovža), Ljubljana 66

Fige in brinje

v najboljši kakovosti nudi najceneje tvrdka
SEVER & KOMP., Ljubljana, Gosposvetska cesta 5.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Ženitni oglasi, dopisovanja in trgovski oglasi vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov še posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročilu.
Oglasni oddelek «DOMOVINE», Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. Telefon št. 3492.

Proda se posestvo,
ki meri 22 oralov, z mrtvim inventarjem vred. Plačilni pogoji lahki. V najem pa se dá 18 oralov posestva za čas, dokler preužitkar živi. Pojasnila daje Vodovnik Martin, Sevnica ob Savi. 55

Pozor, vsi slovenski rojaki v Ameriki!
Bergles Jožef je stanoval leta 1916. v Pittsburgu (Hospital). Doma je bil v Slivnici pri Celju, v Ameriko pa je odšel leta 1891. Leta 1916. je izginil brez sledu. Vsakogar, ki je Berglesa poznal ali ki o njem karkoli ve, prijazno in nujno prosim, naj mi piše. Onemu, ki mi sporoči točne podatke o izginulem Berglesu, plačam za njegov trud nagrado. — Brglez Ferdinand, vlakovodja, Pragersko, Jugoslavija.

Basovski krilni rog, skoro nov, in trivrstna harmonika
se prodasta po neverjetno nizki ceni. Na pismena vprašanja odgovarja Senčar Franc, Boračeva, pošta Slatina Radenci. 50

Oblastveno koncesionirana šoferska šola
Gojko Pipenbacher,
Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 12. Teorija in vožnje. 513

Franc Jager, tapetnik v Ljubljani,
Sv. Petra nasip št. 29,
prodaja kar najceneje žimnice (matrace), otomane, divane in vse tapetniške izdelke. 45

Kolesarji! Pozor!
Končala je sezona za vožnje. Sedaj pa se je treba preskrbeti za prihodnjo pomlad. In sicer se mora pustiti svoja kolesa urediti z malimi stroški, kakor kolesa se morajo popolnoma narazen vzeti, treba jih je emailirati, poniklјati, vse njih ležaje temeljito očistiti, zbrusiti ter na novo z najboljšo vaselino namazati, potem pa sestaviti tako, da bo kolo za prihodnje leto docela v redu. Shramba koles in motorjev čez zimo. Priporoča se največja specialna mehanična delavnica Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova ulica št. 14 (nasproti Narodnega doma). Brezkonkurenčne cene! Točna in solidna postrežba! 507

Pozor, ženini in neveste!
Žimnice (matrace), vzmeti, otomane v različnih vzorcih in vsa v mojo stroko spadajoča dela Vam nudim po najnižjih cenah. 44
F. Sajovic, tapetnik, Ljubljana, Stari trg št. 9.

Jos. Weibl v Ljubljani, Čopova cesta št. 10,
stavbno, umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo. Vrtne, stopniške in nagrobne ograje, svetilke, železne stopnice, železna okna, škarjasta omrežja, napisne table, solnčne plahte, štedilniki itd. 47
Avtogenično varjenje in spajanje.

Na prodaj je novozidana hiša
z dvema sobama, kuhinjo, gospodarskim poslopjem, studencem in vrtom. Stanko Vrazova ulica št. 24, Pobrežje/Maribor. 57

SANATORIJ V MARIBORU

Gosposka ulica št. 49
Telefon 2358

Lastnik in vodja:
primarij dr. Černič
specijalist za kirurgijo.

Sanatorij je najmoderneje urejen za operacije in opremljen z zdravilnimi aparati: **višinskim solncem** za obsevanje ran, kostnih in sklepnih vnetij; **tonizatorjem** za elektriziranje po poškodbah in ohlapelosti čreves; **diatermijo** za električno pregrevanje in električno izžiganje; **žarnico „hala"** za revmatična in druga boleča vnetja; **„enterocleaner"jem** za notranje črevesne kopeli pri zapeki, napihovanju in za splošni telesni podvig.
Cene zmerne!

J. Brunčič pleskarstvo in ličarstvo **Ljubljana**
Kolodvorska ulica št. 23
izvršuje vsa pleskarska in ličarska dela po solidnih cenah. Sprejema tudi vsa v to stroko spadajoča dela na deželi, ter se cenj. občinstvu toplo priporoča.

TEOD. KORN, Ljubljana, Poljanska c. 8
(prej Henrik Korn) krovec, stavbeni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacija vodovodov in centralne kurjave, naprava strelovodov, kopališke in klozetne naprave.

Živinorejci!
Uporabljajte pri svoji živini **redilno in zdravilno ribje olje! Dobiva** se pri tvrdki **A. Volk v Ljubljani** v originalnih pločevinastih ročkah po 5 litrov. – **Zahtevajte ponudbe!**

VSAKOVRSTNE MOŠKE IN ŽENSKE OBLEKE
kakor tudi kostume, plašče in usnjene suknje izdeluje najlepše in najceneje tvrdka
Franjo Stajnko, Križevci
pri Ljutomeru
podružnica v Gornji Radgoni

Hočete li se Vasega revmatizma, gihta osvoboditi?

Stezanje in zbadanje v udih in členkih, zatečene ude, skrčene roke in noge, trganje, zbadanje in stezanje v raznih delih telesa, kakor tudi slabost v očeh so često posledice revmatizma in kostnih bolezni, katere pa se morajo odstraniti, kajti, sicer bolečine kaj hitro napredujejo.

JAZ VAM NUDIM

zdravilno pijačo, katera raztvarja mokračno kislino, pospešuje izmeno materije in izločevanje, torej ni takozvano univerzalno ali tajinstveno zdravilo, temveč produkt, katerega nudi samo mati priroda v svoji dobrotljivosti bolujočemu človeštvu,

Vsakemu pošljem brezplačno poizkušnjo!

Pišite mi takoj in Vi prejmete od mojih po vsem svetu obstoječih skladišč popolnoma zastonj in franko eno poizkušnjo skupno z poučno razpravo. Vi se boste potem sami prepričali o neškodljivosti tega sredstva in o njegovem hitrem delovanju. 230

August Märzke, Berlin-Wilmersdorf, Bruchsalerstrasse Nr. 5, Abt. 21.

Izdaja za konzorcij «Domovine» Adolf Ribnikar. Urejuje Filip Omladič. Za Narodno tiskarno Fran Jezeršek.